

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра педагогіки

«Допущено до захисту»

Завідувач кафедри

_____ Т.О. Дороніна

Реєстраційний № _____

« ___ » _____ 2023 р.

« ___ » _____ 2023 р.

ФОРМУВАННЯ В МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ НАВИЧОК
ОРГАНІЗАЦІЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ ДО ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ
ЗАСОБАМИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Магістерська робота
студентки групи ЗОПН м-22
ступінь вищої освіти: магістр
спеціальності: 011 Освітні, педагогічні науки
Петльованої Катерини Олександрівни
Керівник кандидат педагогічних наук,
доцент Король А.М.

Оцінка:

Національна шкала _____

Шкала ECTS _____ Кількість балів _____

Голова ЕК _____

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Члени ЕК _____

(підпис)

(прізвище, ініціали)

(підпис)

(прізвище, ініціали)

(підпис)

(прізвище, ініціали)

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Кривий Ріг - 2023

ЗАПЕВНЕННЯ

Я, Петльована Катерина Олександрівна, розумію і підтримую політику Криворізького державного педагогічного університету з академічної доброчесності. Запевняю, що ця кваліфікаційна робота виконана самостійно, не містить академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Я не надавала і не одержувала недозволену допомогу під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають покликання на відповідне джерело.

Із чинним Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в роботах здобувачів вищої освіти Криворізького державного педагогічного університету ознайомена. Чітко усвідомлюю, що в разі виявлення у кваліфікаційній роботі порушення академічної доброчесності робота не допускається до захисту або оцінюється незадовільно.

(підпис)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ДО ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ ЗАСОБАМИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ	7
1.1.Різноманітні підходи до трактування поняття «творчість» та «творча активність» в психолого-педагогічній літературі.....	7
1.2. Аналіз психолого-педагогічної літератури з визначення поняття «індивідуальні завдання».....	13
1.3.Педагогічні умови формування творчої активності учнів.....	20
Висновки до розділу один.....	26
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДНИЦЬКА РОБОТА З ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ ЗАСОБАМИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ.....	27
2.1. Визначення вихідного рівня формування творчої активності учнів у сучасній школі.....	27
2.2. Дослідницька програма по перевірці педагогічних умов з формування творчої активності учнів.....	36
2.3. Результати дослідної роботи.....	44
Висновки до розділу два.....	49
ВИСНОВКИ.....	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	53
ДОДАТКИ.....	62

ВСТУП

Соціальні зміни, що характеризують сучасну епоху та перехід до ринкових відносин, знаходять своє відображення не лише в економічному розвитку держави, а й у соціальному становленні населення. Одним із найважливіших завдань школи в умовах національного відродження України є виховання гармонійної, духовно багатой та етнічно свідомой особистості.

Питання формування творчої активності завжди привертало увагу дослідників як один із ключових чинників підвищення духовної культури української нації та загального розвитку особистості.

Творчість не є новим предметом дослідження. Вона привертала увагу мислителів усіх періодів світової культури. Про глибину інтересу до цієї теми можна судити хоча б за прагненням побудувати "теорію творчості", а точніше, за чималою кількістю спроб побудувати теорію, яка загубилася в глибині століть. Серед різноманітних теоретичних підходів до вирішення цієї проблеми – формування творчої активності здобувачів освіти.

Це важливе завдання може бути вирішене лише за умови використання викладачами різноманітних індивідуальних завдань, активних форм і методів навчання, спрямованих на розвиток у здобувачів освіти навичок та інтересу до самостійної роботи.

Аналіз змісту традиційного заняття показує, що в ньому здебільшого домінує діяльність викладача. Будь то опитування, презентація чи контроль. У процесі викладання матеріалу значна частина робочого часу присвячується конспектуванню під диктовку викладача, а опитування полягає в переказі тексту або уривків з нього. Таке монотонне викладання значно знижує пізнавальну активність здобувачів освіти і відволікає їхню увагу.

Ігнорування індивідуальних особливостей кожного учня призводить до того, що навіть грамотні учні втрачають інтерес до навчання і часто потрапляють до категорії важких дітей. Правильне навчання вимагає знань про кожного окремого учня, і неможливо успішно виховувати і навчати дітей без урахування індивідуальності кожного учня.

Таким чином, соціальна значущість проблеми, недостатній рівень її теоретичного обґрунтування, потреба в оновленні змісту та підготовці методичних розробок формуванням творчої активності здобувачів освіти визначили вибір теми дослідження: «Формування в майбутнього вчителя навичок організації підготовки учнів до творчої активності засобами індивідуальних завдань».

Тему магістерської роботи затверджено на засіданні кафедри педагогіки Криворізького державного педагогічного університету (протокол від 27 жовтня 2022 року №3) та Вченою радою фізико-математичного факультету Криворізького державного педагогічного університету (протокол від 3 листопада 2022 року №3).

Мета дослідження полягає в теоретичній розробці, методичному обґрунтуванні та перевірці педагогічних умов, що забезпечують результативність формування творчої активності учнів засобами індивідуальних завдань на уроках англійської мови.

Завдання дослідження:

1. Вивчення різноманітних підходів до трактування поняття «творчість» та «творча активність» в психолого-педагогічній літературі.
2. Розкрити принципи, форми і особливості індивідуальної роботи.
3. Виявити та перевірити умови, що забезпечують формування творчої активності учнів засобами індивідуальних завдань на уроках англійської мови.

Об'єкт дослідження: процес формування творчої активності учнів на уроках англійської мови.

Предмет дослідження: педагогічні умови використання індивідуальних завдань у формуванні творчої активності учнів на уроках англійської мови.

Методи дослідження при виконанні магістерської роботи:

- *теоретичні:* вивчення та аналіз наукової літератури з проблеми дослідження, педагогічного досвіду й педагогічної практики викладачів, напрацювання яких було застосовано для обґрунтування сутності, змісту творчої активності та виявлення педагогічних умов її формування

в майбутніх учителів;

- *емпіричних*: бесіда, анкетування, тестування, метод експертних оцінок, спостереження, розробка й реалізація програми дослідження щодо формування творчої активності учнів;
- *статистичних*: математична обробка результатів дослідницької роботи.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що його теоретичні результати та науково-методичний матеріал спрямовані на підвищення рівня творчої активності учнів і створення передумов для подальшого розвитку загальної теорії педагогіки середньої та вищої школи.

На основі принципів педагогічної взаємодії, співробітництва та співтворчості в системі відносин «викладач-студент» розроблено та апробовано програму формування творчої активності учнів.

Апробація результатів дослідження. Матеріали дослідження були представлені та обговорені на X Міжнародній науково-практичній конференції «Innovative scientific research: theory and practice», 21-24 листопада 2023 р., Стокгольм, Швеція.

Структура магістерської роботи. Магістерська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, загальних висновків та списку використаних джерел, що містить 72 позицій. Загальний обсяг роботи становить 69 сторінок, з них основного тексту 61 сторінок.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ДО ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ ЗАСОБАМИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

1.1.Різноманітні підходи до трактування поняття «творчість» та «творча активність» в психолого-педагогічній літературі

Проблема людської особистості, становлення у роки дитинства, в шкільні роки та юнацтва, коли формуються передумови її громадянської, суспільної зрілості у суспільстві - одна з найважливіших.

Важливою передумовою становлення громадянина як особистості є розвинення її здібностей критично оцінювати предмети і результати праці, мислити самостійно, творчо. Студент на заняттях повинен зрозуміти необхідність і природність творчої діяльності, виховати у собі потребу у ній, придбати навички її виконання.

У суспільно-історичній практиці творча діяльність людини веде до створення якісно нових ступенів розвитку науки, техніки, культури і т. ін. В процесі навчання ця особливість творчої діяльності проявляється перш за все в безперервному розвитку особистості.

Щоб розібратися в сутності творчої активності, необхідно розглянути більш широке поняття - вихідну категорію «активність». Сучасна наука віддає належне цьому явищу, оцінюючи активність як ведучу рису людської особистості. Однак ми зіштовхуємося з неоднозначністю і розмаїтістю існуючих визначень цієї категорії. У психологічному словнику активність розуміється як посилена діяльність, здатність до зміни навколишньої дійсності відповідно до особистісних потреб, поглядів, цілей [70, с.58].

С.У.Гончаренко визначає її, як здатність людини до свідомої трудової та суспільної діяльності і є мірою цілеспрямованого і систематичного перетворення навколишнього середовища і самої себе на основі засвоєння

матеріальних і нематеріальних культурних надбань, що виявляється у творчості, вольових актах, спілкуванні [16, с.46]. Це складне особистісне утворення розглядають і як діяльний стан розуму, почуттів і волі особистості [4, с.105]; умова і момент реалізації особистісних потреб; якість відносини людини до життя і діяльності; людська риса, що виявляється в прагненні до самостійної діяльності і в якості цієї діяльності (В.І.Лозова) [16, с.46].

Таке розмаїття поглядів доводить, що категорія активності, її сутність трактується дослідниками дуже широко і неоднозначне з погляду різних наук (філософії, психології, педагогіки, фізіології й ін.). Так, сучасна філософія в сутності активності виділяє різні аспекти: онтологічний, гносеологічний, соціально-історичний і світоглядний. В онтологічному аспекті активність виступає як атрибут матерії. У гносеологічному є найважливішою характеристикою суб'єкта пізнання. У соціально-історичному аспекті досліджуються соціальні, історичні, релігійні особливості активності. Світоглядний аспект розглядає активність як істотну рису відношення людини до світу [67, с.42].

Як стверджують філософи, активність – це поняття, яке виражає сутність діяльності, практики і протиставляється поняттю споглядальності.[68, с.88].

Науковці педагоги трактують активність як «одну з властивостей особистості, посилену, енергійну діяльність». На її думку, «активність забезпечує взаємодію людини із середовищем» [54, с.98].

М. Дичківська визначає поняття «активне навчання» як «організацію та ведення навчального процесу, що спрямовані на всебічну активізацію навчально-пізнавальної діяльності студентів за допомогою широкого, бажано комплексного, використання як педагогічних (дидактичних), так і організаційно-управлінських засобів» [19, с.75].

В.І.Лозова досліджує «активність», як людські характеристики, що проявляються в готовності, прагненні до самостійної діяльності та виборі найкращого способу досягнення мети, як засіб задоволення духовних потреб, інтересів, самовираження особистості, як важлива умова удосконалювання

навчального процесу [45, с.21].

Аналіз наукової літератури дозволяє говорити про те, що не так вже рідко мало місце ототожнення активності із самостійністю особистості. Тільки в 60-70 р.р. ХХ століття намітилася тенденція в розмежуванні понять «самостійність» і «активність». Так, І.Я.Лернер розуміє активність як умову самостійності. На його думку, не можна бути самостійним, не будучи активним [66, с.146].

В наступні роки з одержанням нових знань про сутність «активності» відбувається розмежування її не тільки із самостійністю, але і з творчістю. У роботах В.А.Крутецького поняття «активність», «самостійність» і «творчість» особистості трактуються як специфічні характеристики розумового процесу. Г. Ващенко розглядав чотири аспекти основи активізації навчання: акцент на ролі уваги, ігрову діяльність у навчанні, тренування логічного мислення та тренування художнього мислення. Це пов'язано з тим, що шкільна освіта спрямована не тільки на формальні завдання, а й на матеріальні. На думку вчених, "у правильно організованій школі мають бути як методи відкриття, так і методи готових знань. Але між цими двома типами методів не повинно бути розриву. Це підривало б єдність і цілісність виховання молоді" [10, с. 362]. Як наслідок, консерватизм, шаблони і формалізм, що впливає з них, роблять навчання нудним і малоефективним для учнів. Тому особливу увагу слід приділяти інноваційним процесам у викладанні, новим методам і прийомам, які ще не використовувалися.

Щодо активного методу, то О. Вишневський підкреслює, що характерною рисою цього методу є те, що він завжди спонукає учнів до творчих дій. Педагог вважає за доцільне називати його творчим. За його словами, творчий вчинок - це вчинок, який людина виконує вперше, який певною мірою не залежить від зовнішніх чинників і виходить за межі її знань. У такий спосіб учень щось видобуває, відкриває для себе, використовуючи свої здібності, пам'ять, мислення та уяву. Найефективнішою формою роботи для таких здобувачів освіти є написання есе та доповідей [10, с. 362].

Вивчення й аналіз літератури по досліджуваній проблемі дозволяє говорити про різні підходи у визначенні сутності поняття «творча активність».

Багато дослідників визначають її сутність через діяльність і розуміють її як міру, відношення до неї, але і саму діяльність розглядають через призму активності.

Розвиток творчого потенціалу діяльності є важливою умовою культурного прогресу суспільства і виховання людини. Тому на всіх щаблях школи (початкової, середньої, вищої) слід звертати особливу увагу на формування в здобувачів освіти різноманітних, глибоких і міцних систем знань, на максимальну стимуляцію самостійної діяльності учнів, на розвиток стійких творчих інтересів, цілеспрямованості творчих пошуків, наполегливості під час виконання творчих завдань [16].

У філософському енциклопедичному словнику творчість розглядається як діяльність, яка породжує щось якісно нове, якого раніше не було. Творчість може розглядатися у двох аспектах: психологічному і філософському. Психологія творчості досліджує процес, психологічний «механізм» проходження акту творчості. Філософія розглядає питання про сутність творчості, яке по - різному ставилося в різноманітні історичні епохи. В античній філософії творчість пов'язується з сферою буття, яке змінне і кінцеве [67, с.152].

Творчість як явище виникає у процесі становлення людського індивіда. Проблему творчості досліджувало багато вчених – науковців.

На початку ХХ століття дослідники проблем творчості зазначали: «Творчість – це життя, а життя – це творчість». Дійсно, людина сама творить себе, робить своє життя унікальним і неповторним. Щодня його змінюючи, вона його оновлює – необхідний атрибут будь-якої творчості.

Також роз'яснення поняття творчості ми знаходимо ще у давньогрецького філософа Платона (V – IV ст.. до н. е.). «Творче мистецтво, - зазначав він, – є такою здатністю, яка виступає причиною того, чого раніше не було. Усе, що викликає перехід з небуття в буття, є творчість». Отже,

створення будь-яких творів мистецтва чи ремесла можна назвати творчістю, а всіх «створювачів» - їх творцями» [68, с. 28].

Творчість є способом самобуття людини: саме у творчості особа стверджується, формує, відтворює і розвиває себе.

У розумінні творчості як діяльності, що породжує зовсім нове міститься твердження про відсутність у звичайної людини творчого начала, яке наявне і випукло представлене у обдарованих людей. Щодо цього відомий російський психолог Л.С.Виготський писав: «Звичайно, найвищий вияв творчості і досі доступний лише небагатьом обраним геніям людства, але у буденному житті, що оточує нас, творчість є необхідною умовою існування, і все, що виходить за межі рутини і в чому міститься хоча б нота нового, зобов'язана своїм походженням творчому процесу людини» [62, с. 235].

Отже, творчість – діяльність надзвичайно складна. Реалізується вона у розмаїтості форм. У цьому складному процесі однаково важливим є як інтуїтивні стрибки, так і тривалі ретельні дослідження. Творчий процес (у будь-яких його виявах) неможливий без гри уяви, здатності фантазувати, інтуїтивно відчувати і міркувати.

Кожна особа здатна до творчості, в ній вона розкривається з найбільшою повнотою. Творчий акт – це по можливості оптимально глибока реалізація індивідуальності.

Природна творча активність людини, функціонуючи у формі діяльності, виражає абстрактну суспільну працю й у своїй загальній властивості фіксує просту витрату людської сили.

Творча активність як якість особи не дається їй споконвічно і не породжується природою. Вона формується суспільством. Лише завдяки праці розширюється сфера соціальності окремої людини. І творча активність як якість особи зумовлена трудовою діяльністю. Праця, як писав К.Маркс, є процесом, у якому людина своєю власною діяльністю опосереднює, реагує, а отже, і контролює обмін речовин між собою і природою [29, с. 25]. Цей природний процес людина через працю перетворює на соціальний, який існує

у вигляді матеріального виробництва. З самого початку праця характеризується як позитивна творча діяльність. Вона як творчість є вічною природною умовою людського життя. Водночас праця є вихідною загальною і визначальною предметною формою творчості окремої людини. Отже, праця, з одного боку, - це продукт діяльності, її зміст, а з іншого – основа творчої активності особи, її сутнісна форма. З форми діяльності творча активність перетворюється на форму праці, отже, набуває властивостей, які виявляються у соціальній сфері.

Творча активність, в основі якої - праця є надбанням людини. Людська праця – це передусім доцільна діяльність, сутність якої полягає у тому, що вона завжди опосередкована ідеальною розумовою творчістю, конструюванням того, що повинно бути втілено у дійсність. Отже, необхідним елементом людської діяльності і, природно, творчої активності, є пізнавальний процес – діяльність, спрямована на усвідомлення та утвердження людини як суб'єкта. З виникненням творчої активності досягається цілісність людської діяльності.

Діяльність у формі праці з самого початку характеризується як перетворююча активність, яка спрямована на зміну реальної дійсності. Дана якість активності – двостороння – предметно – перетворююча і пізнавальна. Доцільна діяльність завжди опосередкована ідеальною, розумовою творчістю, конструюванням того, чого нема, але що повинно бути.

Так як основу творчої активності становлять природні обдаровання, які являють собою психічні явища у вигляді потенційних життєвих сил, що виступають як задатки, якості, нахили, то розвиток творчої активності – це розвиток задатків, якостей, нахилів з самого раннього дитинства.

1.2. Аналіз психолого-педагогічної літератури з визначення поняття «індивідуальні завдання»

У більшості дидактичних досліджень робиться спроба розмежувати поняття «індивідуальні заняття» та «групові заняття». Так, в «Основах дидактики» Б.П.Єсіпова йде мова про те, що «індивідуальні заняття характеризуються виконанням окремими здобувачами освіти завдань по спеціальному завданню вчителя, але здобувач освіти може виконувати їх з власної ініціативи». [25; с.79]. Науковець вважає, що індивідуальні заняття можуть проводитися з метою більш всебічного, всестороннього охоплення матеріалу, що вивчається і який вимагає ознайомлення здобувачів освіти з різними джерелами, розширювати і поглиблювати знання найбільш встигаючих здобувачів освіти, для яких фронтальні роботи є недостатніми, розвиток індивідуальних нахилів й інтересів окремих здобувачів освіти до того чи іншого предмета шкільного навчання та видам діяльності.

І.Г.Огородніков підтримує думку попереднього науковця у визначенні поняття «індивідуальні заняття». Він вважає, що індивідуальні заняття – це робота здобувачів освіти, що виконуються як по спеціальним завданням вчителя, так і з власної ініціативи» [27; с.40]. Можна зробити висновок, що І.Г.Огородніков поняття «індивідуальні заняття» і «індивідуальна робота» розуміє як синоніми. І.Г.Огородніков приділяє велике значення індивідуальній роботі і гадає, що індивідуальна робота залучає здобувачів освіти до більш поглибленої роботи; подоланню недоліків та задоволенню індивідуальних нахилів та інтересів до певних навчальних предметів. Ще Н.К.Крупська зазначила, що в учбовому процесі не можна рівняти всіх здобувачів освіти. І з нею був згодний І.Г.Огородніков, коли писав, що «потрібно індивідуалізувати завдання, врахувати проблеми здобувачів освіти, багаж знань та навичок, більш сильним здобувачами освіти давати завдання, які не вели їй вперед, а поглиблювали знання з певної теми, покращували б їх якість» [63, с.55].

В педагогічній енциклопедії мета індивідуалізації сформулюється як

спосіб попередження прогалин у знаннях учнів і забезпечення найбільш продуктивної роботи всіх учнів. В.М. Єремєєва вважає, що метою індивідуалізації в сучасній освіті є забезпечення умов для поглибленого вивчення окремих галузей науки і мистецтва та розвитку індивідуальних здібностей. На думку Г.С. Костюка, завдання індивідуалізації полягає не тільки в тому, щоб пристосувати навчання до індивідуальних особливостей учня, а й впливати на них, забезпечувати максимальний розвиток нахилів, здібностей і навичок» [24].

Ще у школах стародавнього світу панувала система індивідуального навчання. Розкриємо значення терміну «індивідуальне навчання» та понять «індивідуальна робота», «індивідуальне завдання».

На думку Г.І.Лисенко: «Індивідуалізація навчання – це така організація навчального процесу, при якій вибір засобів і прийомів, темпу роботи залежить від індивідуальних здібностей здобувачів освіти та рівня розвитку їх особистості» [15, с.16].

А.П.Данилова підкреслює, що «суть індивідуального підходу до здобувачів освіти у процесі навчання полягає в точному визначенні сильних і слабких сторін особистості та подоланні тих, які заважають йому успішно вчитися». [18, с.207].

Свого часу Н.К.Крупська зазначала: «Щоб навчити працювати колективно, треба навчити працювати індивідуально, тоді поглибитесь, якісно поліпшиться і робота колективу» [26, с.276]. Цю думку доповнив В.О.Сухомлинський: «Навчання відбувається у колективі, але кожний свій крок на шляху пізнання діти роблять самостійно; розумова праця – це глибоко індивідуальний процес, залежний не тільки від здібностей, але й від характеру дитини та від багатьох умов, часто не завжди помітних» [26, с.224].

У сучасній школі на багатьох заняттях діяльність учителя витісняє діяльність здобувачів освіти, не відводиться належна роль спілкуванню, внаслідок чого не виробляється особистісне ставлення до набутої здобувачами освіти інформації. Л.І.Томіна, Г.Венидиктова писали: «Пізнати індивідуальні

особливості здобувача освіти на фоні типічного для класу, віку, предмету, показати йому мету і перспективи його персонального розвитку, включити здобувача в активний пошук і контролювати його з підказками можливих методів – такий, на наш погляд шлях реформування системи навчання та виховання у школі» [14, с. 67]. Та повністю скидати значення колективу також не можна.

Індивідуальний підхід педагога до здобувача освіти не може принести повного успіху, якщо при цьому не враховується загальний фон, загальна атмосфера, характерні для певної категорії дітей.

Нарешті, на всіх рівнях визнано, що не всі здобувачі освіти однакові за здібностями, типом мислення тощо. Стало очевидним, що необхідно виявити та розвивати індивідуальні здібності кожного школяра, щоб його віддача суспільству якомога була більшою й відповідала повною мірою його потенціальним можливостям.

Н. Лушникова підходить до цієї проблеми так. Науковець вважає, що для індивідуалізації навчання, з однієї сторони, необхідно враховувати успішність навчання з усіх предметів, а з другого боку, включати в систему перевірки не тільки знання здобувача освіти, але й особливості сприйняття, пам'яті, мислення по кожному предмету. Викладачі спеціальних дисциплін можуть і повинні виявити у первинних психічних процесах ті індивідуальні особливості, які заважають, або навпаки, можуть сприяти успішності формування навичок і знань з конкретного предмету [48, с. 15].

Також науковець подає три принципи індивідуалізації навчання:

1. Виявити природу того чи іншого явища. Для цього на перших етапах необхідно просте зіставлення успішності навчання, наприклад, з різних предметів. Однак низька успішність з усіх предметів може бути і при прекрасному розвитку всіх пізнавальних процесів. Тут уже необхідно шукати причину в особистісних якостях здобувача освіти.

2. Включення у свідомість здобувача освіти цілей і задач для саморозвитку на основі об'єктивних даних, отриманих у ході експерименту.

Тобто, здобувачі освіти порівнюють свої результати з результатами інших. У цьому випадку вони охоче прислухаються до порад педагога, його рекомендаціям.

3. Пробудження власної пошукової активності здобувачів освіти, направленої на ліквідацію існуючого недоліку в його пізнавальному процесі [49, с. 41].

Отже, індивідуалізація навчання ставить перед собою мету: активний вплив на формування творчих здібностей здобувачів освіти, забезпечення їх максимального розвитку, нав'язання всім, особливо тим, хто не встигає, віри у свої сили та можливості.

Невід'ємною частиною індивідуального навчання є індивідуальна робота. Індивідуальна робота не виключає, а припускає підвищення ефективності загальної роботи з дітьми. Індивідуальної роботи зі здобувачами освіти не може бути в школі, де немає порядку та дисципліни, де не сформований юнацький колектив.

Індивідуальна робота вдосконалюється, змінюється разом із розвитком особистості, вона потребує знання психології здобувача освіти, методики вивчення його виховання, його сил і здібностей, його чутливості до виховання, об'єктивної самооцінки. Від того, як здобувач освіти ставиться до школи, до вчителя, до колективу (це також прояв індивідуальності) залежить і ефективність усіх форм індивідуальної роботи з дітьми, яка будується на вияві позитивних якостей і особливостей школяра, прогнозування його позитивного розвитку, навіть, якщо мова йде про недоліки чи негативні якості.

Індивідуальна робота передбачає самостійне виконання завдання кожним здобувачем освіти, із урахуванням особливостей окремих здобувачів, їхніх здібностей, нахилів, інтересів, мотивів, волі, підготовки тощо. Наприклад, після пояснення вчителя здобувач освіти працює з підручником дома чи у класі індивідуально: він читає статтю, вчить правило, виконує вправу один, без допомоги вчителя. Таку роботу можна назвати індивідуальною.

У кожному здобувачі освіти у процесі навчання треба розвивати індивідуальні творчі здібності. Найбільш вдало це можна робити на уроках іноземної мови. І тому саме на прикладі іноземної мови ми продовжимо наше дослідження.

Індивідуальне завдання як система завдань виступає міцним фактором стимулювання творчої активності при умові конкретизації змісту, прийомів та засобів її використання у відповідності з інтересами, мотивами, настановами, можливостями і здібностями школярів.

Отримуючи від учителя завдання, здобувач освіти отримує мотиваційну настанову. Аналізуючи зміст отриманого завдання, зіставляючи з накопиченими раніше в пам'яті запасом знань і попереднім практичним досвідом здобувачі освіти усвідомлюють мету завдання, передбачають свої дії, прогнозують результати, до яких вони повинні прийти після виконання завдання. Після цього здобувачі освіти приймають рішення, тобто приступають до виконання завдання. Таким чином, перший акт – це прийняття рішення. Другий – це здійснення намічених практичних дій. На цій ступені здобувачі освіти виконують отримане завдання. Останній етап в індивідуальній роботі – це аналіз досягнутих результатів у ході виконання завдання. Ми можемо спостерігати, що при виконанні індивідуального завдання внутрішні розумові процеси школярів пов'язані з практичними діями. Завдання, яке вкладено шляхом усного чи письмового слова вчителя, пробуджує у школярів абстрактне мислення у вигляді аналітико-синтетичних процесів, що ведуть до появи контрольної зони. При виконанні практичних дій проявляється чуттєве пізнання. Воно сполучується з понятійним мисленням, оскільки вже містить у собі нові для здобувача освіти поняття, якими він повинен володіти. Здійснюючи самоконтроль, школярі знову повертаються до абстрактних аналітико-синтетичних процесів. Всі ці особливості важливо враховувати при визначенні змісту індивідуального завдання, конкретизації завдань по учбовим предметам.

Система індивідуальних завдань є основою змісту індивідуальної роботи

здобувачів освіти, повинна опиратися на раніше засвоєні знання здобувачами освіти теоретичних знань та практичних вмінь та навичок, мати чітку структуру у вигляді взаємопов'язаних частин, які програмують розумові процеси і практичні дії школярів, а також прийоми самоконтролю і самооцінки; визначити конкретну мету індивідуального завдання, вміщувати нову інформацію для здобувачів освіти; намічати практичні дії для виконання завдання, забезпечувати вчителя отримання зворотної інформації про розумові інформації та якість виконання завдання кожним здобувачем освіти.

Функції здобувачів освіти при виконанні індивідуального завдання являють собою складний процес, що забезпечує цілеспрямовану активну пізнавальну діяльність здобувачів освіти, при цьому система пізнавальної активності здобувачів освіти визначається педагогічно цілеспрямованими принципами організації індивідуальної роботи.

Єдності підходу у визначенні поняття «індивідуальне завдання» немає. Деякі автори відносять до самостійної роботи здобувачів освіти тільки такі завдання, які потребують перебудови вивченого матеріалу, комбінування його по-новому, відшукування чогось нового. Але роботи, які виражаються лише в наслідуванні зразка, і вправи, що за мету мають тренування в навиках, вони не відносяться до самостійної роботи.

Так, Е.І.Петровський передбачає наступну типологію завдань для індивідуальної роботи здобувачів освіти в залежності від їх активності:

- робота здобувачів освіти за завданнями вчителя, здобувач вже знає зразок; мета такого завдання – формування та удосконалення навиків;
- самостійна робота проходить без впливу вчителя і потребує від здобувача освіти виборного відношення у відомих йому засобів та методів вирішення поставленої задачі;

творчі роботи, що включають елементи самостійного дослідження, індивідуалізації та диференціації навчання, тобто з можливостями навчання здобувачів освіти за різними планами [26, с. 141].

Психолого-педагогічні дослідження показали, що навчання може бути

розвиваючим лише у тому випадку, якщо воно відповідає рівням розвитку здобувача освіти, а цього можна досягти за допомогою індивідуальної роботи. Індивідуальну роботу можна здійснити за допомогою індивідуальних завдань. За допомогою індивідуальних завдань можна формувати творчу активність здобувачів освіти.

Таким чином ми прийшли до такого висновку:

Індивідуальна робота – це невід’ємна частина індивідуального навчання, що передбачає самостійне виконання завдань кожним здобувачем освіти, із врахуванням особливостей окремих здобувачів освіти, їх здібностей, нахилів, інтересів, мотивів, волі, підготовки тощо. А отже, індивідуальні завдання, в свою чергу, є частиною індивідуальної роботи в цілому, які поєднують у собі функції індивідуального навчання. Індивідуальні завдання виконуються кожним здобувачем освіти самостійно, з використанням різних прийомів і засобів діяльності. Звідси витікає, що індивідуальні завдання – це робота здобувачів освіти за дорученням учителя, яка передбачає творчу діяльність школярів, враховуючи їх індивідуально-психічні особливості, відповідає рівням інтелектуального розвитку дітей і націлена на формування вікових й індивідуальних особливостей здобувачів освіти з метою всебічного та гармонійного розвитку.

Урок іноземної мови в школі утруднює можливість індивідуального підходу до кожного здобувача освіти, проте досвід дає підстави для виділення таких параметрів диференціації навчання:

- а) обсяг і складність навчального матеріалу на уроках і домашніх завдань;
- б) методи і прийоми, що їх застосовує вчитель;
- в) особливості спілкування й педагогічна оцінка.

Обсяг і складність навчального матеріалу диференціюють насамперед у процесі вивчення іноземної граматики. Так, доки менш підготовлені діти пишуть диктант, решта — ті, хто вже написав, могли б транспонувати його в іншу діяльність або скласти до нього речення (залежно від навчальних завдань,

поставлених учителем). Наприклад, скласти 5 питальних речень зі словами або скласти діалог.

1.3. Педагогічні умови формування творчої активності здобувачів освіти

Проблема формування в здобувачів освіти творчої активності як важливої складової ставлення їх особистості не може бути вирішена мимовільно, без цілеспрямованих і систематичних зусиль як з боку самих здобувачів освіти, так і з боку вчителів школи, без створення певних умов.

Завдання полягає в тому, щоб у процесі вивчення іноземної мови забезпечити переорієнтацію з рівня формального знання на рівень знання особистісного, щоб здобувачі освіти могли активно діяти, творчо підходити до вирішення навчальних проблем, удосконалювати організаторські здібності, здобувати досвід нестандартної діяльності. Вирішення цього завдання можливо тільки при забезпеченні умов, які стимулюють результативність навчання в розвитку творчої активності здобувачів освіти.

Процес формування творчої активності на уроках іноземної мови повинен бути організований таким чином, щоб він активізував механізм особистісного розвитку. Це можливо при дотриманні сукупності умов.

Найважливішою умовою успішності формування творчої активності здобувачів освіти є наявність *позитивної мотивації учіння*. Під мотивацією розуміють різноманітні спонування, які спонукають людей до активної діяльності. Мотиваційний зміст включає цінності, ідеали, переконання, орієнтації, потреби, інтереси та бажання. Саме ці засоби є побудниками активності дій і поведінки здобувачів освіти в освітньому процесі. Мотиви, як засоби активізації позиції здобувачів освіти у вивченні іноземної мови, розрізняються по цільовій настанові (очікуваний результат); по ознаці нестатку в чому-небудь (потреба, спрямованість); по емоційній ознаці, тобто по характеру проявів емоцій, бажань, потягу; по зв'язку зі світоглядними установками (переконання, погляди, цінності, ідеали).

Поняття «мотивація» у науковій літературі трактується як процес, у ході якого освітня діяльність здобувачів освіти здобуває для них особистісний сенс, стимулює стійкий інтерес до неї і перетворює зовні задані цілі діяльності у внутрішні потреби їхньої особистості. За твердженням Х.Хекхаузена, «... поведінка направляється чеканням, оцінкою передбачуваних результатів своїх дій і їх більш віддалених наслідків. Значимість, що при цьому суб'єкт приписує наслідкам, визначається властивими йому цінностями, диспозиціями, які найчастіше позначаються словом «мотив». Поняття «мотив» у даному випадку включає такі поняття як потреба, спонукання, потяги, схильність, прагнення і т.д.» [12, с. 115].

Ступінь творчої активності здобувачів освіти визначається наявністю і *проявом стійких пізнавальних інтересів*. І.А.Дікун вважає, що творчі прояви здобувачів освіти будуть носити активний характер, якщо:

- підбирати додатковий матеріал для занять, які служили би основою для загального професійного росту і розвитку навичок;
- залучати із суміжних областей інших видів навчання аналогічний матеріал для розвитку в здобувачів освіти асоціативного мислення;
- учити їх імпровізувати в несподіваних ситуаціях;
- використовувати різноманітні засоби і форми роботи, які сприяють створенню на навчальних заняттях атмосфери творчої активності і зацікавленості;
- різноманітити творчі завдання на кожному занятті, які стимулюють пізнавальний інтерес здобувачів освіти [20, с.103].

На рівень активності здобувачів освіти позитивно впливає *позиція викладача*, його готовність вчасно помітити й оцінити творчі знахідки, підтримати його впевненість у творчих здібностях.

Важливо стимулювати творчість здобувачів освіти, створювати умови, які розкривають їхні думки і підтримують творчу енергію. Важливо домогтися, щоб здобувачі освіти не боялися імпровізувати, діяти, створювати нове. Потрібно уміло вибирати педагогічні засоби, які стимулювали б

ініціативу, нестандартний підхід до виконання навчальних завдань. Активність здобувачів освіти багато в чому визначається тим, наскільки в процесі діяльності вони опановують творчими прийомами дій, фіксують свою увагу і зосереджують свої зусилля на творчому підході до виконання навчальних завдань.

Формування творчої активності буде протікати успішно в тому випадку, якщо при організації творчої діяльності дотримувати *індивідуальний підхід*, вірно оцінювати творчі можливості і здібності кожного здобувача освіти, бачити перспективу його росту, допомогти йому усвідомити шляхи і перспективу власного становлення і повірити у власний успіх.

Не менш важливою умовою розвитку творчої активності здобувачів освіти є *моделювання в навчальному процесі проблемних ситуацій*. Проблемні ситуації - це усвідомлення недостатчі знань для задоволення пізнавальної потреби особистості, це різні творчі завдання, вирішення яких неможливо без винахідливості, спритності, імпровізації.

Творча активність, успішність її формування визначається продуманим плануванням підготовки здобувачів освіти, в основі якої повинен бути оптимальний підбір завдань, які відповідають інтересам, потребам і здібностям здобувачів освіти; сполучення традиційних і нетрадиційних форм і методів навчання. Організація вивчення іноземної мови вимагає комплексного підходу. Не можна не погодитися з Л.Г. Арчажніковою, яка вважає, що комплексний підхід до формування творчої активності здобувачів освіти являє собою об'єднання, синтез таких елементів у роботі викладача, як активізація процесу сприйняття твору з суттєвою зміною методики на слух, приученням здобувачів освіти порівнювати, зіставляти, узагальнювати, розвитком творчого мислення, творчої уяви, пам'яті; розвитку сенсорики через використання дидактичних ігор і вправ; оволодіння практичними навичками передачі особливостей літературного твору, уміння скласти ігровий задум і план його реалізації [20, с. 102].

Саме в сполученні різноманітних форм і методів педагогічної діяльності

містяться великі можливості вироблення прагнення здобувачів освіти до самостійного мислення, прояву ініціативи, розвитку уміння творчо мислити, діяти, імпровізувати.

Серед умов, які стимулюють ріст творчої активності здобувачів освіти, виділяють *організацію самостійної діяльності*. Призначення самостійної роботи вони бачили в наданні здобувачам освіти можливості самостійного вирішення учбово-пізнавальних проблем. Важливо в такий спосіб організувати самостійну роботу здобувачів освіти, щоб вони шляхом самостійних пошуків могли прийти до вирішення, відкриття і розгадки. Багато дослідників у підготовці здобувачів освіти до вивчення іноземної мови велику роль відводили організації самостійної творчої діяльності в розвитку творчої активності здобувачів освіти.

Впевненість у власних силах, віра в успіх формується в процесі повсякденної діяльності. Це далеко не стихійний процес. Він повинен бути педагогічно регульованим і керованим. Результативність цього процесу багато в чому залежить від організації діяльності таким чином, щоб здобувачі освіти, беручи участь у ній, були переконані в самостійності і волі власних дій і об'єктивності прийнятих ними рішень. При цьому важлива схована позиція викладача, коли здобувачі освіти не помічають "підказки" педагога, коли він переконаний, що сам вирішив навчальну проблему, досяг прогнозованих результатів.

Необхідно на *навчальних заняттях і в процесі позааудиторної роботи* створювати умови для самовираження і самоствердження кожного здобувача освіти. У процесі навчальної і поза навчальної діяльності повинен переважати метод творчості, який дозволяє сполучити пошукову і пізнавальну діяльність. Сполучення різних видів діяльності в вивченні іноземної мови сприяє формуванню творчих проявів здобувачів освіти.

Позитивно впливає на формування творчої активності *моделювання ситуацій успіху в навчальному процесі*. Прагнення людини до успіху визначає усі види його діяльності і спілкування, усі чекання.

Л.С.Виготський затверджував, що саме успіх визначає ступінь активності особистості і повинен супроводжувати різним формам діяльності: учбово-пізнавальної, естетичної, комунікативної й ін. [62, с. 235].

Розвиваючи цю думку, Г.О.Лопатіна відзначає, що «у структурі цих форм активності «успіх», виступаючи у всіх своїх іпостасях: успіх-потреба, успіх-прагнення, успіх-мотив, успіх-мета, успіх-чекання, успіх-результат, успіх-цінність, а також позитивно емоційно забарвлюючи навчально-виховний процес у виді емоцій предзахоплюючого, констатуючого й узагальненого успіху ... і є однією з основних умов активізації загальноособистісного розвитку» [47, с. 228].

Психологи вважають, що успіх - це переживання стану радості, задоволення від того, що результат, до якого прагнув здобувач освіти і чекання його виправдалися. При цьому виявляються стійкі почуття задоволення, стійкі мотиви діяльності, змінюється рівень самооцінки і самоповаги. Усе це позитивно впливає на активізацію позиції здобувачів освіти в навчальному процесі.

Варто враховувати той факт, що результативність спілкування у формуванні творчої активності значно зростає, якщо дотримуватися наступних умов:

- створення ситуації психологічної єдності;
- забезпечення можливості самовираження особистості;
- сховане керування ініціативою здобувачів освіти [38, с. 72].

Організація діяльності і спілкування в ході педагогічної підготовки здобувачів освіти передбачає *використання активних методів навчання*. При використанні діалогів, рольових і ігрових ситуацій, емоційних замальовок механізм навчальної діяльності надзвичайно складний. Тут немає устояної програми, стандартних прийомів і дій їхнього виконання. Участь у драматизації, імпровізації, рольових і імітаційних іграх стимулює активність і творчість здобувачів освіти. Чіткий розподіл навчальних ролей з урахуванням інтересів, можливостей і здібностей здобувачів освіти

створюють умови для самовираження і самореалізації їхньої особистості, творчого потенціалу. Активні методи зобов'язують кожного здобувача освіти чітко усвідомити свої функції в ролі, яку виконують, продумати стратегію власних дій. Варто враховувати, що підготовка, наприклад, замальовки чи рольової ситуації з іноземної мови, проводиться індивідуально, тому інтерес до заняття в кожного здобувача освіти підтримується постійно, а стан активності і творчості зберігаються аж до проведення заняття. Активні методи, які є способами організації нестандартної діяльності, дозволяють залучити до активної роботи всіх учасників педагогічного процесу.

Таким чином, формування творчої активності неможливо без перебудови навчального процесу на нових дидактичних підходах і принципах, які моделюють структуру і враховують закономірності творчого процесу, без забезпечення сукупності умов, серед яких немаловажну роль грають:

- орієнтація педагогічного процесу на розвиток особистості здобувача освіти відповідно до його можливостей і здібностей;
- наявність стійкої позитивної мотивації активної, творчої діяльності;
- постановка дидактичних цілей у формі рольової перспективи, що стимулює активну позицію і творчий стиль діяльності;
- організація навчальної роботи у формі імітаційно-ігрової і проблемно-ситуаційної моделі;
- створення освітнього середовища, який забезпечує кожному здобувачу освіти вільний вибір навчальних ролей, психологічний комфорт і ситуацію успіху.

Ефективність індивідуальних завдань з іноземної мови здобувачів освіти в розвитку творчої активності багато в чому залежить від установки їх на саморозвиток творчих сил, стимулювання мотивації творчого пошуку при вирішенні учбово-пізнавальних задач, усвідомлення структури і механізму творчої активності як складного особистісного утворення і показника рівня їхнього професіоналізму.

Усе вищесказане дозволяє говорити про те, що формування творчої

активності здобувачів освіти обумовлюється дією різних умов. Їхня результативність можлива тільки в єдності і взаємозумовленості. Сукупність виявлених умов сприяє подоланню труднощів, які мають місце в процесі вивчення іноземної мови здобувачів освіти.

Висновки до розділу один

Проведене дослідження по проблемі формування творчої активності здобувачів освіти засобами індивідуальних завдань дозволяє прийти таких висновків.

Творчість – це інтуїтивна діяльність, суть якої полягає в тому, щоб швидко зрозуміти і швидко сприйняти суть нової ідеї або концепції і відразу ж придумати спосіб дії або образ. Слово «творчість» утворене від слова «творити» і в загальному розумінні означає шукати, винаходити.

Індивідуальний підхід – складається із системи по відношенню до кожного здобувача освіти, націлені максимально на врахування інтересів, можливостей, здібностей, ціннісних орієнтирів, встановлених у цілях її становлення і творчого розвитку.

Індивідуальні завдання використовуються кожним здобувачем освіти самостійно, із застосуванням різних прийомів та засобів діяльності, націлених на цілеспрямоване врахування вікових та індивідуальних особливостей здобувача освіти в цілях її всебічного та гармонійного розвитку.

Доведено, що ефективність формування творчої активності здобувачів освіти на заняттях з англійської мови досягається завдяки дотриманню таких умов:

- наявність позитивної мотивації здобувачів освіти;
- прояв стійких пізнавальних інтересів;
- організація самостійної діяльності;
- позицій вчителя, який вчасно помічає й оцінює творчі знахідки;
- моделювання проблемних ситуацій;
- моделювання ситуації успіху.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДНИЦЬКА РОБОТА ПО ФОРМУВАННЮ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ

2.1. Визначення вихідного рівня формування творчої активності учнів у сучасній школі

Проблема творчої діяльності учнів не є новою для сучасної педагогіки, але все ще залишається актуальною через відсутність конкретних методичних рішень. Багатьом вчителям важко організувати творчу діяльність учнів з метою розвитку їхнього мислення, активності та самостійності.

Творча активність майбутніх вчителів нерозривно пов'язана з формуванням творчої активності учнів.

Учні, які начебто добре засвоюють теоретичний матеріал шкільної програми, не завжди можуть використовувати ці знання на групових або індивідуальних заняттях з іноземної мови, які вимагають нестандартного мислення. Багато викладачів вказують на ефективність використання індивідуальних завдань у навчанні для поглиблення інтересу здобувачів освіти до творчої активності та розвитку відповідних знань, умінь і навичок.

Тому було проведено дослідження з метою визначення впливу індивідуальних завдань на заняттях з іноземної мови на формування творчої активності здобувачів освіти.

Наше дослідження проводилось на базі КНЗ Гейківська ЗОСШ І-ІІІ ст. с. Ранок з учнями 6-А та 6-Б класів. Всього в класах навчається по 24 учня, які і прийняли участь у дослідженні, тобто всього 48 учнів.

Метою першого етапу дослідження було проаналізувати та вивчити досвід учнів щодо розвитку творчої активності на уроках іноземної мови.

Певну роль у дослідженні факторів, що сприяють формуванню творчої активності здобувачів освіти на заняттях з іноземної мови, відіграє створення комплексу педагогічних умов: наявність позитивної мотивації; підбір індивідуальних завдань, що відповідають інтересам, потребам і здібностям

студентів; організація самостійної діяльності; поєднання сприйняття, виконання та створення ситуації залучення здобувачів освіти до діяльності та створення ситуації успіху. Ці умови реалізуються через анкетування, бесіди, спостереження та тестування.

Перший етап дослідження включає в себе наступне:

- підготовка та складання анкети;
- розробка та підготовка питань для тесту;
- аналіз літератури;
- підбір наочного матеріалу;
- розробка та підготовка творчих завдань та ігор.

Для перевірки рівня творчої активності здобувачів освіти на заняттях з іноземної мови були розроблені наступні критерії:

1. Репродуктивний рівень (низький) - здобувачі освіти оволоділи навичками розпізнавання мови за допомогою суджень, наданих викладачем. Не може самостійно перекласти понятійні знання у образні знання (думку в образ). Цей критерій оцінюється за 12-бальною шкалою від 1 до 3.

2. Продуктивний рівень (середній) - набуття вміння імітувати власні враження під час виконання вправ на самостійне створення художніх образів на основі імітації картин природи. Цей критерій оцінюється за шкалою від 4 до 6 балів.

3. Високий рівень (варіативний) - означає, що рівень активності здобувачів освіти на занятті є високим. Передбачає самостійне створення художніх ефектів. Цей критерій оцінюється за шкалою від 7 до 9 балів.

4. Творчий рівень (найвищий стандарт) - передбачає формування творчих здібностей учнів на основі принципу інтеграції різних видів діяльності. Елементи з використанням прийомів колажів (поєднання неможливого, непоєднуваного). На цьому рівні оцінювання здійснюється за шкалою від 10 до 12 балів.

Аналіз наукової літератури та результати освітньої практики підтверджують існування стійкого взаємозв'язку між результатами діяльності

та характером ставлення здобувачів освіти до неї. Перший етап дослідження зосереджено на вивченні мотиваційної сфери здобувачів освіти на заняттях з іноземної мови, оскільки мотивація є рушійною силою творчої активності людини. При організації навчального процесу важливо чітко знати, чому одні здобувачі освіти творчо підходять до вирішення активних навчальних завдань на заняттях, а інші займають пасивну позицію на заняттях і надають перевагу репродуктивній діяльності.

З метою вивчення мотивації здобувачів освіти до активної та творчої діяльності в процесі навчання було проведено усне анкетування та творче завдання. Після проведення анкетування та аналізу отриманих даних було окремо виділено такі мотиви вивчення іноземної мови: інтерес до мови (81,6%), інтерес до престижної діяльності (76,4%), мовні навички (64,5%), впевненість у власних знаннях (36,7%) та можливість займатися улюбленою справою (24,3%).

Для того, щоб отримати більш точні дані про рівень творчої активності здобувачів освіти, було також проведено тест "Ти і твої особисті завдання".

1. Як часто ти виконуєш завдання самостійно, без допомоги дорослих?

- а) завжди;
- б) іноді;
- в) майже ніколи;
- г) ніколи.

2. Що ти відчуваєш, виконуючи такі завдання?

- а) зацікавленість у роботі;
- б) бажання проявити себе;
- в) тиск з боку викладачів.

3. Що ви отримуєте від індивідуального навчання?

- а) можливість розширити та поглибити свої знання в цікавій формі;
- б) можливість спілкуватися з викладачами та однолітками;
- в) можливість перевірити себе;
- г) нічого.

4. Наскільки об'ємними є поставлені перед вами завдання?

- а) я намагаюся вносити якомога більше пропозицій;
- б) я працюю самостійно з великим інтересом;
- в) я виконую роботу в будь-якому випадку;
- г) я намагаюся виконати якомога більшу частину роботи.

5. Які почуття викликає у вас індивідуально ваша робота?

- а) задоволення і радість;
- б) байдужість;
- в) незадоволення; апатія.

6. Як Ви ставитеся до роботи чи завдання?

- а) завжди виконую всі вимоги;
- б) дотримуюсь вимог, але не завжди;
- в) не завжди дотримуюсь вимог.

Тест дав більш точну картину ставлення учнів до індивідуальних завдань та рівня творчої активності в 6 класі.

Поданий тест дозволив більш точно визначити відношення учнів до індивідуальних завдань та рівень сформованості творчої активності учнів 6-х класів. Результати тестування ми звели до таблиці 2.1.

Таблиця 2.1.

Рівень сформованості творчої активності учнів

Рівні	6-А Конт.груп.	%	6-Б Дослід.груп.	%
високий	1 учнів	4	2 учні	8
достатній	4 учнів	16	4 учнів	16
середній	7 учнів	30	8 учнів	34
низький	12 учнів	50	10 учнів	42
	Всього: 24 учнів		Всього: 24 учнів	

Якісний та кількісний аналіз даних дозволяє говорити про причини такої ситуації в шкільній практиці. Найважливішими причинами є недостатність індивідуальних завдань, їх формальність та відірваність від життя, потреб та

інтересів учнів.

У 6 класі майже половина учнів мають низький рівень творчої активності. Високий рівень творчої активності мають лише троє учнів. Це свідчить про необхідність розвитку творчої активності учнів для подальшого навчання, розвитку та самоосвіти.

Низький рівень творчої активності також впливає на виконання учнями творчих завдань (усний твір, творча практика та твір). Перед проведенням дослідження учням було запропоновано творче завдання для виконання.

Результати тестування показали, що більшість творів демонстрували традиційний підхід до теми і не відзначалися оригінальністю, неординарністю чи креативністю. У більшості випадків учні висловлювали не власні мотивації, а ті, що вже були встановлені. У творчих роботах були присутні ознаки висловлювань, які були прямим відображенням дійсності, "норм" і "вимог" життя. Не було чіткого відчуття авторського "я" чи особистості. У більшості випадків ці дослідження показали, що учням не вистачало вміння творчо мислити, креативно вирішувати проблеми, проявляти ініціативу, порівнювати, аналізувати, зіставляти, робити висновки та узагальнювати. Все це свідчить про низький рівень творчої активності студентів.

Нижче наведено результати оцінювання творчої активності.

Таблиця 2.2.

Результати перевірки написаних творчих робіт

Оцінки	Контр.груп. (24 учнів)	%	Дослід.груп. (24 учнів)	%
10-12	1 учень	4	1 учень	4
7-9	9 уч.	38	10 уч.	42
4-6	12 уч.	50	12 уч.	50
1-3	2 уч.	8	1 уч.	4

Аналіз результатів тестування показав, що 10 учнів контрольної групи набрали від 7 до 12 балів, тоді як 11 учнів досліджуваної групи набрали від 7

до 12 балів. 12 учнів контрольної групи набрали від 4 до 6 балів, тоді як 12 учнів досліджуваної групи набрали від 4 до 6 балів. Таким чином, низький рівень творчої роботи домінує в результатах. Це свідчить про низький рівень творчої активності учнів.

Отже, всі наведені вище результати, які визначають рівень творчої активності студентів, свідчать про те, що цю особистісну якість слід розвивати.

Крім того, анкетування та інтерв'ю з учнями виявили, що основною причиною низького рівня творчої активності учнів та їх небажання його змінювати є недостатнє засвоєння матеріалу відповідно до їх індивідуальних здібностей.

Деякі з питань в анкеті є наступними:

1. Чи потрібно вам вивчати іноземну мову?
2. Чи подобається тобі, як твій вчитель викладає новий матеріал?
3. Що тобі подобається на заняттях з іноземної мови?
4. Що б ти хотів змінити на уроках іноземної мови?
5. Що, на Вашу думку, важливо для поглиблення Ваших знань з іноземної мови?
6. Що б ви хотіли додати до уроків іноземної мови?

Результати анкетування були використані для визначення рівня обізнаності учнів щодо курсів іноземної мови. Дані представлені в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3.

Відношення учнів до іноземної мови

Позитивне	Негативне	Байдуже
15%	27%	58%

Ці цифри були отримані шляхом характеристики ставлення учнів до предмета і визначаються характером творчої активності учнів на заняттях.

Ставлення учнів до предмета різне, але загалом іноземна мова як предмет не викликає у них інтересу. Це залежить від їхнього ставлення до

предмета і від того, як викладачі його викладають. Адже учнів відштовхує сухість викладу, догматизм, наявність завдань на одному рівні та відсутність інтересу до предмета. Навіть коли вчителі чітко подають нові слова та часи, дітям важко їх запам'ятати. Тут дуже важливим є бажання вчителя зацікавити учнів новим матеріалом на кожному уроці та подати його так, щоб він був знайомий і легко запам'ятовувався кожному учневі.

На початку дослідження було проведено тестування, щоб з'ясувати, наскільки учні знають ту чи іншу тему.

Контрольна робота для 6 класу
на тему: "Sports and games"

I. Put the words in the right order.

1. The world, over, sport, is, what, all, spread?
2. in, do, where, the Cup Final, football, play, the two best teams?
3. competitions, in, teams, European, what take part?
4. football, the English, what, have, joke, do, about?

II. Fill the table.

1. I – me – my – mine – myself
2. He - ... - ... - ...-....
3. She -... - ... - -....
4. It - ... -... - ... - ... -....
5. We -... - ... - ... -
6. You -... -... - ... -
7. They -... - ... - ... -....

III. Complete the sentences.

1. If it doesn't snow, ...
2. When they finish their work, ...
3. I will go shopping if ...
4. If the weather is fine, ...
5. They will go to the stadium if

IV. Translate from English into Russian.

To be an excellent student	to hold a competition
To end in a draw	a football team

To trouble the Professor	a widespread sport
To follow his advice	to go boating
To punish the younger brother	to row across the lake
A college coach	to invent the telephone
To receive letters	to develop new ideas
To train regularly	probably
To win a race	
A green lawn	
To hold a competition	

Оцінювались знання за дванадцятибальною системою; бали виставлялися за кожну відповідь окремо, а потім визначався середній бал за контрольну роботу з творчими індивідуальними завданнями. Результати занесені в таблицю 2.4.

Таблиця 2.4.

Рівень якості знань учнів

Клас	Бали				К-ть учнів
	„11”	„8”	„5”	„2”	
6-А	6	6	11	1	24
6-Б	7	5	10	1	

Виходячи з даних, наведених у таблиці 2.4, рівень якості інформації можна поділити на дві підгрупи (див. табл. 2.4):

- "11" та "8" балів
- "5" та "2" бали

З метою визначення ставлення викладачів до використання персональних завдань на заняттях з іноземної мови було застосовано анкету, яка містила такі запитання:

1. Що ви розумієте під поняттям "індивідуальні завдання"?
2. Як ви використовуєте індивідуальні завдання на уроках іноземної мови?
3. Як ви вважаєте, чи потрібно враховувати індивідуальні особливості кожного учня на уроках іноземної мови?

4. Чи використовуєте ви індивідуальні завдання на уроках іноземної мови і яким чином?

5. Чи вважаєте ви, що використання індивідуальних завдань може суттєво підвищити творчу активність учнів на заняттях з іноземної мови?

Опитування показало, що більшість викладачів вважають, що індивідуальні завдання необхідні у викладанні іноземної мови, але на практиці використовують їх не дуже часто:

- 36% опитаних викладачів вважають, що їм не потрібно використовувати індивідуальні завдання на заняттях з іноземної мови через брак знань та компетенцій.

- Індивідуальні завдання рідко використовуються на уроках іноземної мови і не мають на меті підвищити рівень творчої активності учнів.

Порівнюючи результати анкетування та інтерв'ю з учителями, можна зробити висновок, що впровадження індивідуальних завдань на уроках іноземної мови в школах є недостатнім. Більшості вчителів бракує певних навичок та компетенцій для вирішення цієї проблеми.

Отже, виявлено закономірності процесу формування високого рівня творчої активності учнів на уроках іноземної мови.

Високий рівень творчої активності переважає на уроках вчителів, які використовують у навчальному процесі індивідуальні завдання.

За нашими спостереженнями, низький рівень творчої активності учнів пов'язаний з тим, що вчителі не розглядають індивідуальні завдання як засіб підвищення рівня творчої активності учнів.

Зібрані нами дані свідчать про те, що відсутність акценту на використанні індивідуальних завдань на заняттях з іноземної мови значно знижує інтерес учнів до навчання, що, в свою чергу, знижує їхню творчу активність.

2.2. Дослідницька програма по перевірці педагогічних умов по формуванню творчої активності учнів

Виявлені на першому етапі дослідження недоліки зумовили необхідність розробки дослідницької програми з цілісним підходом до розвитку творчої активності учнів.

Основою дослідницької програми формування творчої активності учнів стали творчі завдання. Творчі завдання сприяли формуванню пізнання, знань, умінь і навичок та компетентності у творчій діяльності через індивідуальне самопізнання, саморегуляцію діяльності за допомогою стимулів, що забезпечують творче вирішення творчих завдань.

Змістовий аспект навчально-творчої діяльності передбачав розвиток умінь формулювати творчі гіпотези, розпізнавати різні точки зору, знаходити в них позитивний сенс і трансформувати їх у нові гіпотези, концепції та образи.

Метою другого етапу дослідження було вивчення проблемно-процесуальних аспектів формування творчої активності учнів засобами індивідуальних занять. Залучаючи учнів до процесу розв'язання проблем, ми намагалися розвивати їхню допитливість, самостійність у творчій діяльності, концентрацію уваги та творчу уяву.

Вікові особливості учнів враховувалися у випадках, коли їхнє ставлення до творчої діяльності змінювалося порівняно з молодшим віком.

Також певна роль належить утворенню сукупності педагогічних умов: наявність позитивної мотивації; підбір індивідуальних завдань, що відповідають інтересам, потребам і здібностям учнів; організація самостійної діяльності; залучення учнів до мовленнєвої діяльності у поєднанні зі сприйняттям, виконанням та іншомовною творчістю; створення ситуацій успіху.

Таким чином, на другому етапі дослідження ефективність творчої активності визначається тим, чому діти віддають перевагу і чим вони

цікавляться, які ігри ближчі їм за емоційним і творчим змістом, які особливості присутні у власних творіннях учнів, які форми спілкування і комунікації найбільш близькі їх власній особистості. Ми намагалися дослідити яким має бути найбільш сприятливе середовище для прояву учнями своєї творчої індивідуальності, яку роль відіграє потреба учнів у наслідуванні способу діяльності вчителя і приклад особистої імпровізації.

Ми виходили з того, що творча активність пов'язана з характером взаємодії вчителя та учня, оцінювали роль принципу природної взаємності, який враховує індивідуальні можливості, інтереси і здібності особистості. Це знаходить своє відображення у творчих завданнях, які використовуються на заняттях з іноземної мови.

Для цього, використовуючи творчі завдання та ігри в 6-А (контрольний клас) та 6-Б (дослідницький клас), ми дослідили та порівняли ефективність та якість використання цих видів діяльності на уроках для підвищення інтересу учнів до творчої активності та розвитку відповідних знань, навичок та вмінь.

Ми пов'язали виконання творчих завдань з їхньою поведінкою на попередньому етапі, коли учні опановували базові моделі поведінки, які допоможуть їм виконувати прості індивідуальні творчі завдання. Суть вправ полягала в стимулюванні ідеї від одного до іншого, зсередини назовні. Ці завдання були спрямовані на розвиток таких навичок:

- асоціативне мислення;
- емоційного та творчого мислення;
- імпровізація;
- перехід від однієї образної конфігурації до іншої (метод спостереження).

**Програма з формування творчої активності учнів 6 класу засобами
індивідуальних завдань**

№	Тема уроку	Творчі індивідуальні завдання	Тип уроку
1	Їжа. Продукти харчування.	Гра "Великий комбінатор", індивідуальні картки з назвами продуктів харчування.	Урок засвоєння нових знань
2	Традиційні страви та їх інгредієнти. Приготування страв.	Індивідуальні картки з назвами продуктів. Гра "Голкіпер". Підібрати малюнки до речень вправи.	комбінований
3	Правила сервірування столу та поведінки за столом.	Гра "Офіціант", індивідуальні картки.	комбінований
4	У ресторані.	Індивідуальні картки, гра "Лексичне лото", з'єднання частин діалогу, рольова гра "Наша кав'ярня".	комбінований
5	Калорії. Поживні речовини.	Аналіз малюнків до вправи, складання діалогів за індивідуальними картками, заповнення таблиці.	Урок застосування знань, умінь та навичок
6	Овочі та фрукти.	Гра "Хто ти?", індивідуальні картки, складання діалогів, розробка проекту "Овочі та фрукти"	комбінований
7	Солодощі.	Гра "Найкраща пам'ять", гра "Швидкість", індивідуальні картки.	Урок застосування знань, умінь та навичок
8	Улюблені страви.	Гра "Спікер", складання діалогів, індивідуальні картки, гра "Дешифратор".	комбінований
9	Їжа та напої.	Розробка презентації за індивідуальними завданнями, складання діалогів, гра "Бінго".	Урок засвоєння нових знань
10	Традиції харчування.	Індивідуальні картки, складання речень, рольова гра "Найкращий"	Урок систематизації та узагальнення знань

Урок №1.

Тема уроку: Їжа. Продукти харчування.

Мета:

практична: повторити назви продуктів харчування, вивчені на попередніх уроках; поповнити словниковий запас до теми;

освітня: поглибити знання про категорії продуктів харчування;

розвивальна: розвивати навички лінгвістичних та усного мовлення;

виховна: сприяє розвитку культури спілкування та виховує готовність використовувати набуті знання як засіб інтелектуального самоствердження.

Обладнання: лексичні картки до теми; робочі аркуші з таблицями для індивідуальної роботи.

Тип заняття: урок засвоєння нових знань.

Хід уроку.

I. Початок уроку. Організаційний момент

1. Організація класу. Привітання. Введення у іншомовну атмосферу.

- How are you? Are you in a good mood? Are you ready for class? Today I have a different and interesting lesson for you. We will see who is the smartest, the most alert and the most active. The winner will get a delicious prize. Would you like to participate? Then come on in!

2. Мовна розминка "Фуд-аукціон" Учні "купують" їжу, промовляючи переклад назви продукту, запропонований вчителем. За кожен правильний переклад учні отримують фішку у формі яблука. Виграє той, у кого найбільше фішок. A salad, an apple, bread, fruit, cheese, jam, a tomato, an orange, a banana, a cake, a lemon, sausage, egg.

3. Фонетична розминка.

II. Основна частина уроку.

1. Повідомлення теми уроку. Мотивація навчальної діяльності.

So, as you see, we are beginning a new topic – “Health. Food”. Do you think we’ll have good time learning it? Is it important to be able to speak on this

topic? And you will be able not to speak, but to read, listen and understand the menus, the prices, the recipes of the dishes and many other useful things. Shall we start?

2. Введення понять «Ready-made» та «Home-made»:

- What food can we name “home-made”? And ready-made food we buy at the supermarkets and shops. Give the examples of both kinds of food.
- Читання тексту вправі 1 ст.48 підручника з наступним обговоренням за питаннями після тексту.
- Формування навичок вживання лексики.
 1. Гра «Великий комбінатор: за допомогою слів із вправи 2 на ст.48 підручника складіть словосполучення та запишіть їх на дошці. За кожне правильне словосполучення автор отримує 1 очко.
 2. Гра «Bingo!»: учні записують будь-які 3 словосполучення із дошки. Учитель називає словосполучення у довільному порядку, учні підкреслюють названі словосполучення у зошиті. Виграє учень, який найпершим закреслив усі 3 словосполучення, він отримує 3 очки.
- Формування навичок діалогічного мовлення з формуванням творчої активності. Робота з індивідуальними завданнями.
 1. Підготовка.

Try to answer the questions:

What is your favourite food? What food do you hate?

Ask the same questions the other pupils of your group to fill in the table.

2. Опитування учнів з метою заповнення таблиці та виявлення улюблених страв та тих, що не до смаку.

	Olia	Oleh	Anhelina	Tania
I like				
I hate				

The typical pupil of our group likes	
The typical pupil of our group hates	

- Формування навичок читання. Вправа 4 ст.49 підручника: прочитати текст подумки та розсортувати речення відповідно змісту двох оповідань. Прочитати отримані оповідання вголос.

3. Закріплення. Письмово розв'язати анаграми вправи 1 ст.27 робочого зошита.

III. Закінчення уроку

1. Підсумок уроку. Оцінювання учнів.

Class is almost over. Did you have a good time? What new things did you learn today? There was a very nice competition today.

Check your notes and find out who the winners are. Students who read sentences about food will also get points.

2. Домашнє завдання.

Вправа 2 ст.28 РЗ

Урок №2.

Тема: Традиційні страви та їх інгредієнти. Приготування страв.

Мета:

Практична: розширити словниковий запас здобувачів освіти; навчити їх розуміти та самостійно готувати прості рецепти;

Освітня: розширити знання учнів про кулінарну культуру;

Розвиваюча: розвивати самостійність, допитливість та мовну здогадку в роботі;

Виховна: виховувати організованість і акуратність у роботі.

Обладнання: лексичні картки з темами; текст скоромовки на дошці; роздруковані з клавіатури комп'ютера; кодований запис тем уроку.

Тип уроку: комбінований.

Хід уроку.

I. Початок уроку. Організаційний момент.

1. Організація класу. Привітання. Введення в іншомовну атмосферу.

Good morning, students. Welcome to your classes. The weather is not good today. What about you? What kind of weather do you have in mind? I know how to make it better. We continue learning about our most delicious topic: food. Imagine your favorite food, its taste and the pleasure of eating it!

2. Мовна розминка. Вивчення скоромовки.

Yellow butter, purple jelly,
red jam, brown bread.

Spread it thick.

Say it fast.

Yellow butter, purple jelly.

Red jam, brown bread.

Spread it thicker,

Tell me quickly.

Yellow butter, purple jelly

Red jam, brown bread.

Now repeat that.

While we eat.

II. Основна частина уроку.

1. Повідомлення теми та мети уроку. «Традиційні страви та їх інгредієнти. Приготування страв.»

There is a small problem. I wanted to print the lesson topic on my computer, but I forgot to change the alphabet from Ukrainian to English. Can you rewrite it for me?

Yes, that's right. Now, dear cooks, let's learn how we cook.

2. Activation of learned vocabulary. Repeat the names of the foods on the word cards. 'Goalkeeper' game: Students say the names of the foods one after the

other in Ukrainian and the 'goalkeeper' quickly says the corresponding English name.

Активізація вивчених ЛО. Повторення назв продуктів за лексичними індивідуальними картками. Гра «Голкіпер»: учні у швидкому порядку називають продукти харчування українською мовою, «голкіпер» має швидко називати їх англійські еквіваленти.

3. Introduce new vocabulary. Exercise 5 p.49:

Введення нової лексики. Вправа 5 ст.49:

Match the words with their picture equivalents; use the table on page 50 to say what can be done with different foods.

4. Develop skills in using new vocabulary through creative individual work:

Формування навичок вживання нових слів за допомогою творчих індивідуальних завдань: а) Вправа 6 ст.50: підібрати малюнки до речень вправи.

б) Прочитати рецепт вправи 7 на ст.51 подумки, доповнити його необхідними словами та прочитати вголос.

a) Exercise 6, page 50: match pictures with sentences.

б) Read the recipe from Exercise 7, page 51 in your head and then read it aloud, adding the necessary words.

5. Body movement. Poem in motion. . Фізкультхвилинка. Вірш з рухами.

Two small sausages

They fry them in a pan,

One explodes.

The other one explodes.

(Two children jump: one with the word "2", the other with the word "". (Movements and performers can be changed). Двоє дітей підстрибують: один – на слові «2», інший – на слові «1». Рухи і виконавців можна змінювати)

б. Закріплення. Розвиток навичок письма. Складання рецепту традиційної української страви за вибором учнів з опорою на лексичні індивідуальні картки, запис його у робочих зошитах.

Fixing. Development of writing skills. Students write the recipe of a traditional Ukrainian dish of their choice in their workbooks using individual word cards.

III. Закінчення уроку.

1. Підсумок уроку. Оцінювання учнів.

What do you think about our today's lesson? Did you enjoy something?

Would you like to do it at our next lesson?

2. Домашнє завдання.

Вправи 1,2 ст. 28-29. End of lesson III.

2.3. Результати дослідницької роботи

Завдання, що ставились на другому етапі дослідження, вимагають оцінки їх результатів. Це зумовило необхідність діагностичного дослідження у процесі реалізації програм дослідної роботи і по її завершенню.

Мета діагностичного дослідження полягає в тому, щоб перевірити ефективність сукупності умов, створених у ході друго етапу дослідження з формуванню творчої активності учнів. Ефективність поставлених завдань визначалась за такими критеріями:

- усвідомлення необхідності активних дій;
- характер дій, направлених на виконання завдань;
- вольове регулювання діяльності;
- емоційний настрій під час виконання роботи.

Динаміка кожного з вищезгаданих критеріїв дала змогу по їх сукупності зробити висновки про рівень сформованості творчої активності учнів. Порівнювались результати 1 та 2 етапів дослідження.

Одержані дані в результаті спостережень, бесід, інтерв'ю свідчать про динаміку творчої активності до більш високого рівня при усвідомленні переваг рішучих дій.

Результати бесід, спостережень, інтерв'ю свідчать про те, що учні після проведеної системи індивідуальних творчих завдань відчули потребу в активних діях. Вони виявляють бажання брати участь у індивідуальних

завданнях, які викликають в учнів інтерес своєю тематикою, своєрідністю форми проведення. Школярі прагнуть внести свою ініціативу у загальну роботу, втілити її власними силами. Робота учнів не носить формального характеру, вони прагнуть показати найвищий її результат. В учнів виникає маса найрізноманітніших питань, відповіді на які вони прагнуть віднайти самостійно. Школярі виявляють бажання самостійно творити з шумовими ефектами, брати участь у шкільних та позашкільних конкурсах, олімпіадах, конференціях. Ця робота учнів відзначається не традиційністю, новизною, творчістю. Беручись за виконання певної роботи учні зважують свої можливості, зацікавлення, здібності. Відчувається їх впевненість у собі, рішучість, відповідальність до виконуваної справи. Школярі відчують радість від успіху у своїй роботі, від її результативності.

Все це підтверджує результативність проведеної нами роботи по формуванню творчої активності учнів. Підвищення рівня творчої активності вплинуло і на її характер виконання ними творчих завдань, завдань проблемного характеру.

Творчі завдання

1. Складання порад за індивідуальними картками. По закінченні роботи учні читають поради стосовно чистоти тіла та одягу, перефразовуючи речення вправи.
2. Рольова гра «Тренування у фітнес-центрі»: учень, який зголосився бути фітнес-інструктором, проводить тренування під сучасну музику за власним комплексом вправ.
3. Складання всіма учнями класу «My Fitness Resolution» - списку правил для ведення здорового способу життя та запис його на дошці.
4. Гра – пантоміма «Шкідливі звички»: учні отримують індивідуальні картки з описом шкідливих для здоров'я звичок та показують засобами пантоміми для класу. Глядачі мають відгадати назви шкідливих звичок.

Smoking, using drugs, drinking alcohol, eating too much food, untidiness.

Підтвердженням цьому є результати проведення творчої роботи. Ці результати наводимо у такій таблиці:

Таблиця 2.4.

Результати перевірки творчої роботи

Оцінки	6-А (24учні)	%	6-Б (24 учні)	%
11-12	3 учні	12	10 учнів	42
8-10	10 учнів	42	11 учнів	46
5-7	10 учнів	42	3 учні	12
1-4	1 учень	4	-	

Аналізуючи результати написання творчої роботи, слід зазначити, що вона значно підвищилась. Якщо після написання першої творчої роботи оцінки «8-12» у контр. 6-А класі отримало 42% учнів, у дослід. 6-Б класі 46%, то після написання другої - оцінки «8-12» у конт. класі отримало 54% учнів, у дослід. –88%. Також зменшилась кількість незадовільних оцінок.

Змінився і характер виконання роботи. Учні підходили до розв'язання поставлених завдань із власних точок зору і позицій; намагались виявити ініціативу, відійти від традицій, виконання за шаблоном. Розкривали тему своєрідно, творчо, відчувався інтерес до виконуваної справи, захоплення, намагання показати високий результат виконання роботи.

На основі всіх вищезгаданих результатів дослідження ми визначили рівні сформованості творчої активності учнів після завершення 2 етапу дослідження.

Рівень сформованості творчої активності учнів після впровадження в уроки індивідуальних завдань

Таблиця 2.5.

Рівні	Контр.6-А кл.	%	Дослід.6-Б кл.	%
високий	2 учні	8	10 учнів	42
достатній	7 учнів	28	10 учнів	42
середній	10 учнів	42	3 учні	12
низький	5 учнів	22	1 учень	4
	Всього: 24 учнів		Всього: 24 учнів	

Порівняємо отримані дані із даними, що фіксують рівень творчої активності учнів до проведення індивідуальних завдань. Порівняння зведемо до таблиці.

Порівняльна таблиця сформованості творчої активності учнів

Таблиця 2.6.

Рівні	I результат				II результат			
	Кон. (24учні)		Досл. (24 учнів)		Кон. (24учнів)		Досл. (24 учні)	
високий	1 учень	4%	2 учні	8%	2 учні	8%	10 учнів	42%
достатній	4 учні	16%	4 учнів	16%	7 учнів	28%	10 учнів	42%
середній	7 учнів	30%	8 учнів	34%	10 учнів	42%	3 учні	12%
низький	12 учнів	50%	10 учнів	42%	5 учнів	22%	1 учень	4%

Із таблиці 8 видно, що під час дослідної роботи спостерігається підвищення рівня творчої активності учнів із низького до достатнього та високого. Якщо на початок роботи за результатами першої перевірки за всіма критеріями переважав низький рівень активності, то за підсумковим результатом переважає високий рівень творчої активності. Високого та достатнього рівня творчої активності за всіма показниками досягло 20 учнів (з 6-Б класу), а на початку дослідження він становив 6 учнів. Низьким рівнем творчої активності характеризуються 1 учень, а на початок роботи він становив 10 учнів. А у контрольному класі ці показники залишились незмінними. Ці результати дають підстави стверджувати про те, що індивідуальні завдання з іноземної мови є потужним засобом формування творчої активності учнів індивідуальних завдань

Успішність формування творчої активності визначається всією системою організації індивідуальних завдань, що здійснюється відповідно до поставленої мети і завдань. Рушійною силою формування творчої активності учнів стають індивідуальні завдання, побудовані на інтересах учнів, їх

зацікавленнях, урізноманітнено новими формами проведення, що враховують індивідуальні особливості учнів, забезпечують свободу вибору і самостійності у вирішенні поставлених завдань. Все вище сказане дає підстави говорити про те, що поставлені завдання виконано, гіпотеза підтверджена.

Після впровадження індивідуальних завдань з іноземної мови з формуванню творчої активності учнів було проведено анкетування в контрольному 6-А класі та дослідницькому 6-Б класі.

Результати анкетування

Таблиця 2.7.

№ питання	Правильні відповіді			
	Контрольна кл. (24 уч.)		Дослідницький кл. (24 уч)	
	на початку досл.(%)	в кінці досл.(%)	на початку досл.(%)	в кінці досл.(%)
1	92	94	90	97
2	28	34	26	56
3	35	39	41	65
4	27	31	29	72
5	73	73	71	91
6	42	44	45	83

Таблиця 2.8.

Рівні навчальних досягнень учнів в ході експерименту

РІВНІ навчальних досягнень	Правильні відповіді			
	Контрольний клас		Дослідницький клас	
	На початку дослідження (%)	В кінці дослідження (%)	На початку дослідження (%)	В кінці дослідження (%)

Початковий	25	24	23	17
Середній	28	28	30	21
Достатній	25	26	24	30
Високий	22	22	23	32

З отриманих результатів бачимо, що початковий рівень в дослідницькому класі помітно знизився порівняно з контрольним класом. Високий рівень навчальних досягнень в дослідницькому класі відчутно зріс в порівнянні з рівнем знань на початку дослідження (на 9%) тоді, як в контрольному класі цей показник залишився без змін.

Це свідчить про підвищення якості знань учнів у дослідницькому класі.

Таким чином, ми можемо стверджувати, що запропонована нами програма по формуванню творчої активності учнів засобами індивідуальних завдань є ефективною, що підтверджує наше припущення.

Висновки до розділу 2

Результати 1 етапу дослідження свідчать про переваги у більшості учнів низького й середнього рівнів формування творчої активності. Тільки у 14% учнів був виявлений високий рівень, тоді як низький рівень – у 39% школярів. У цієї категорії учнів відсутній інтерес і бажання вивчати іноземну мову, вони без бажання виконують індивідуальні завдання.

У дослідженні були висвітлені причини низького рівня формування творчої активності учнів, серед яких неабияку роль відіграє недооцінка вчителем індивідуальних творчих завдань, активних форм навчання, які використовуються на уроках іноземної мови.

В основу 2 етапу дослідження було покладено програму індивідуальних завдань з іноземної мови. Вона включала в себе складання діалогів, творів, робота з індивідуальними картками та рольові ігри. Сутність вправ полягала в

стимулюванні асоціативного, емоційно-образного мислення, розвитку імпрровізації, що спонукало до підвищення рівня творчої активності учнів. Ці вправи дозволяють враховувати індивідуальні особливості та здібності учнів.

Як бачимо з проведеного дослідження, використання індивідуальних завдань на уроках іноземної мови з урахуванням педагогічних умов сприяє формуванню творчої активності учнів.

ВИСНОВКИ

Теоретичний аналіз визначив, що формування творчої активності здобувачів освіти як соціально-педагогічна проблема зумовлена об'єктивною необхідністю формування сучасної особистості, здатної розв'язувати творчі завдання, діяти оригінально і сміливо, формувати оригінальні гіпотези та знаходити нові ставлення через міжособистісне спілкування. Дослідження показали, що це не так. Такій ситуації сприяє забезпечення взаємодії між діяльнісною орієнтацією та особистісною спрямованістю на творче функціонування у вирішенні проблем.

Доведено, що сформованість творчої активності можна визначити як особистісне, складне, динамічне та інтегративне утворення, визначено зміст, структуру та показники якого.

Адекватне відображення та інтеграція всіх показників свідчить про те, що творча активність має місце. Недостатній вплив цих показників свідчить про низький рівень творчої активності.

Формування творчої активності здобувачів освіти вважається керованим, якщо виконуються такі окремі завдання:

а) навчальна програма включає індивідуальні завдання з англійської мови;

б) її зміст відповідає потребам у творчій діяльності, світогляді, самореалізації, різних формах спілкування, моделюванні, емоціях та потребі у виявленні особистих здібностей здобувачів освіти;

в) методика навчання творчої діяльності;

г) гармонізація індивідуального та групового навчання;

д) своєчасна діагностика рівня розвитку шестикласників щодо творчої діяльності, вільного асоціювання, виявлення особистісних якостей та сприяння розвитку любові до себе і поваги до себе.

Потенціал дослідницького навчання та його ефективність у формуванні творчої активності здобувачів освіти можна значно підвищити, якщо

організувати навчальний процес на основі інтегрованого підходу, що поєднує різні види творчої діяльності, які ґрунтуються на прагненні до самопізнання, саморегуляції та самооцінки.

Ефективність розвитку творчої активності здобувачів освіти на заняттях з англійської мови проявляється за таких умов:

- позитивна мотивація здобувачів освіти;
- прояв стійкого пізнавального інтересу;
- організація самостійної діяльності;
- позиція викладача у визнанні та оцінці творчого пошуку;
- моделювання проблемних ситуацій;
- оптимальний підбір індивідуальних завдань, що відповідають інтересам, потребам і здібностям здобувачів освіти;
- моделювання успішних кейсів;
- використання активних методів навчання, таких як рольові ігри, ігри, емоційні скетчі.

Доведено, що викладання англійської мови сприяє формуванню навичок творчої активності здобувачів освіти. Це означає здатність вільно та активно діяти в процесі виконання творчих завдань, поєднувати індивідуальні та колективні дії, переносити теоретичні знання на конкретні завдання.

Розвиток творчої активності студентів на заняттях з англійської мови - це не тільки поширення професійних знань, а й набуття комплексу вмінь, таких як постановка цілей у творчих завданнях, розробка алгоритмів творчих дій, оцінка результатів і способів особистісного розвитку, інтеграція загального та особистого досвіду, емоційних і спонтанних якостей для досягнення поставлених цілей.

Результати дослідження показали, що процес формування творчої активності відбувається успішно при використанні педагогічних умов, творчих ігор та індивідуальних завдань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Активізація навчального процесу у сучасній вищій школі : методичний огляд / уклад. Л.А. Якімова. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. 32 с.
2. Актуальні проблеми розвитку творчих можливостей учнів: Тези доповідей Всеукраїнської наукової конференції. Київ, 18-20 жовтня 2004 року / Ред. кол.: С.О.Сисоєва та ін. Київ: ІСДО, 2004. 228с.
3. Алексєєва С. В. Індивідуалізація навчання у закладах загальної освіти як педагогічна проблема. *ScintiŸic collection «Interconf»*. 2021. № 42. С. 290-296. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/interconf/article/view/9305/9014> (дата звернення: 1.10.2022)
4. Аристова Л. Методика музичного навчання та виховання : навч.-метод. Посібник. Миколаїв : Іліон, 2018. 404 с.
5. Барац Б.С., Лушнікова Н.В. Аудиторні то позааудиторні форми дистанційного навчання як засіб підвищення мотивації студентів та запровадження віртуальної комунікації. *Архітектура, освіта і наука в Україні і світі: досвід і перспективи розвитку*. Рівне: НУВГП, 2019. С.90-91. ISBN 978-966-327-438-6
6. Башкір О.І Активні й інтерактивні методи навчання у вищій школі : збірник наукових праць. Серія «Педагогіка та психологія». Харків, 2018. Вип. 60. С. 33–44.
7. Білоус О. С. Творча активність як показник готовності майбутніх учителів до професійної діяльності. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2005. Вип. 25. С. 149–151.
8. Білоус О. С. Творча активність як важлива характеристика професіоналізму сучасного педагога музики. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія : Педагогіка і психологія*. 2015. № 2. С. 109–113.

http://nbuv.gov.ua/UJRN/vduer_2015_2_19.

9. Вахрушева Т.Ю. Теоретичні аспекти активних методів навчання. *Національний фармацевтичний університет*. 2008. № 3. С. 46–49.
URL: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2008-03/08vtyaml.pdf>
10. Ващенко Г.Г. Загальні методи навчання : підручник для педагогів. Видання перше. Київ : Українська видавнича спілка, 2007. 441 с.
11. Великий тлумачний словник сучасної української мови [уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел]. К., Ірпінь: ВТФ «Перун», 2004. 1140 с.
12. Вишневський О. І. Методика навчання іноземних мов : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2011. 206 с.
13. Вишневський О.І. Теоретичні умови сучасної української педагогіки : посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Дрогобич : Коло, 2003. 528 с.
14. Волобуєва Т.Б. Розвиток творчої компетентності школярів. Харків: Вид. група «Основа», 2005. С.65-87.
15. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. Д. : Акцент, 2014. 416 с.
16. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ, 1997. 376с.
17. Городиська В., Пантюк М., Міляєва В. Педагогіка та психологія вищої школи : тексти лекцій. Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2014. 265с.
18. Данілова А.П. Сучасний виховний процес: сутність та інноваційний потенціал. *Педагогічні умови підтримки соціальної ініціативи студентської молоді*. Київ. 2019. С. 206-208. <https://lib.iitta.gov.ua>
19. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2004. 320 с.
20. Дікун І.А. Теоретико-методологічні засади формування досвіду творчої діяльності майбутнього вчителя музики. *Педагогічні науки*. Випуск 2 (88). 2017. С.101-105.

21. Дьоміна Ю.В. Творча активність як показник готовності майбутніх учителів до професійної діяльності. *Наукові записки кафедри педагогіки*. Випуск XXV. Харків. 2011. С.75-78.
22. Дяченко-Богун М.М. Активні методи навчання у вищому навчальному закладі. *Витоки педагогічної майстерності*. 2014. Випуск 14. С. 74–79.
23. Енциклопедія освіти / голов. ред. В. Г. Кремень; підгот.: Н. М. Авшанюк та ін. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1038 с.
24. Єремєєва В.М. Історичні тенденції розвитку базових педагогічних понять теорії індивідуалізації навчання як особливої організації процесу <http://eprints.zu.edu.ua/834/1/01evmoop.pdf>
25. Зайченко І.В. Педагогіка. *Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів, 2-е вид.* Київ, «Освіта України», «КНТ», 2008. - 528 с.
26. Замотаєва Н. В. Військова педагогіка: історія, теорія, практика : *навч. посіб.* Київ : Альфа Реклама, 2021. 364 с.
27. Захаренко О. Творчі таємниці вчителя. Початкова школа. 2008. №3. С.15.
28. Золотухіна С.Т., Пісоцька М.Е. Розвиток ідеї кредитно-модульного навчання у закладах вищої педагогічної освіти України (90-ті роки ХХ століття – перше десятиріччя ХХІ століття). *Наукові записки кафедри педагогіки*. 2022. №50. С. 56-65. URL: <https://doi.org/10.26565/2074-8167-2022-50-05>
29. Клепиков О.І., Кучерявий І. Т. Основи творчості особи. Київ: Вища школа, 2008. С.25.
30. Клименко В. Механізм творчості. Чи можна його розвивати? *Шкільний світ*. 2001. №2-3. 95с.
31. Кондратенко Г.Г. Теоретичні основи формування творчої активності студентів педагогічного коледжу в процесі музично-сценічної діяльності. *Наукові записки: Серія педагогічні та історичні науки*.

- Вип. LXIV (64). Київ: Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова, 2006. С. 106-113.
32. Кондратенко Г.Г. Формування творчої активності студентів педагогічного коледжу в процесі музично-сценічної діяльності. Рукопис. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання. Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. Київ, 2007. 189с.
 33. Конспект лекцій з дисципліни «Методика навчання іноземних мов» : для студентів 5 курсу ф-ту «Референт-перекладач», які навчаються за спец. 035 Філологія (Переклад) / Нар. укр. акад., [каф. теорії та практики пер. ; авт.-упор. І.Ю. Гусленко]. Харків : Вид-во НУА, 2018. 64 с.
 34. Король А.М., Бондарук В.О. Розвиток творчої особистості учнів засобами використання активних методів навчання на уроках літератури. *Актуальні питання сучасних педагогічних та психологічних наук* : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (15-16 лютого 2019 р., м.Одеса). Одеса: Т.2. С. 38-41.
 35. Король А.М. Computer technologies as a mean of development of students' cognitive activity. *Innovative technologies in science and education. European experience* (November 12-14 2019, Amsterdam, Netherlands): Матеріали III Міжнародної конференції «Інноваційні технології в науці та освіті. Європейський досвід» 12 - 14 листопада 2019 р., Університет UvA (University of Amsterdam), м. Амстердам (Нідерланди). С. 58-60.
 36. Король А.М. Потреби та мотиви як формування готовності учнів до творчої діяльності. *Фундаменталізація змісту загальноосвітньої та професійної підготовки: проблеми і перспективи: [матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м.Кривий Ріг, 22-23 жовтня 2015 р.)]*. Кривий Ріг: КП ДВНЗ «КНУ», 2015. С.40-42.

37. Король А.М., Петльована К.О. Педагогічні умови формування творчої активності здобувачів освіти. *X Міжнародна науково-практична конференція «Innovative scientific research: theory and practice», 21-24 листопада 2023 р., Стокгольм, Швеція. 2023. С.184-188.*
38. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. Київ: Наукова думка, 1998. 217с.
39. Коченгіна М.В. Використання активних методів навчання в процесі формування готовності вихователів дошкільного навчального закладу до створення безпечного інформаційного середовища для дітей дошкільного віку. *Наукові записки кафедри педагогіки. Випуск 39. Харків, 2016. С.112–117.*
40. Кузь В.Г. Освіта і школа ХХІ століття. *Педагогіка і психологія. 2009. №1. С.144.*
41. Купчишина Т. Активні форми і методи навчання. *Освіта. Технікуми. Коледжі. 2008. № 1. С. 32 – 34.*
42. Лавриш Ю. Е. Індивідуалізація навчання іноземних мов студентів інженерних спеціальностей в умовах цифрового соціуму: дидактичний аспект : монографія. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 352 с.
43. Лозова В. І., Золотухіна С.В. Дуальне навчання у педагогічному освітньому просторі як дискусійна проблема. *Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 10 квіт. 2018 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, Жешув. ун-т, Пед. ун-т Чендус. ун-ту ; [редкол.: О. А. Андрущенко та ін.]. Харків : ХНПУ, 2018. С. 238–241.*
44. Лозова В. І. Цілісний підхід до формування пізнавальної активності школярів : монографія. Харків. держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків : РЦНІТ : ХДПУ, 2000. 175 с.

45. Лозова В. І. Позанавчальна пізнавальна діяльність та її вплив на формування особистості школяра. *Управління освітою*. 2003. № 10. С. 16–22.
46. Лозова В. І. Етика науковця. *Педагогіка та психологія : зб. наук. пр. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, Навч.-наук. ін-т пед. та психол. ; за заг. ред. І. Ф. Прокопенка, В. І. Лозової*. Харків : [б. в.], 2011. Вип. 40, ч. 2. С. 47–51.
47. Лопатіна Г. О. Художнє слово як засіб навчання діалогічного мовлення дітей молодшого дошкільного віку. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2011. Вип. 8. С. 227-231.
48. Лушнікова Н.В., Барац Б.С. Аудиторні та позааудиторні форми дистанційного навчання як засіб підвищення мотивації студентів та запровадження віртуальної комунікації. *Архітектурна освіта і наука в Україні і світі: досвід і перспективи розвитку. / Ред. колегія: Михайлишин О.Л., Ричков П.А., Лушнікова Н.В., Потанчук І.В., Сергіюк І.М.* Рівне: Формат-А, 2019. С. 13-19.
49. Лушнікова Н.В., Шинкарук А.Л. Досвід застосування моделей неформальної STEAM-освіти в проектах з дизайну та урбаністики В кн. *Архітектурна освіта і наука в Україні і світі: досвід і перспективи розвитку. / Ред. колегія: Михайлишин О.Л., Ричков П.А., Лушнікова Н.В., Потанчук І.В., Сергіюк І.М.* Рівне: Формат-А, 2019, С. 39-43.
50. Масич С. Ю. Індивідуалізація професійної підготовки майбутнього фахівця. *Педагогіка та психологія: зб. наук. пр.* Харків : ДІСА ПЛЮС, 2017. Вип. 58. С. 100–107.
51. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах : підруч. / Л. С. Панова, І. Ф. Андрійко, С В. Тезікова [та ін.]. Київ : Академія, 2010. 327 с.
52. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: теоретичні засади : *навч. посіб. у схемах і табл. для*

- студентів ф-ту інозем. філології освітньо-кваліфікац. рівня «бакалавр» / Запорізьк. нац. ун-т ; уклад.: К. М. Ружин. Запоріжжя : Вид-во ЗНУ, 2012. 115 с.*
53. Микитюк С. О. Теоретико-методичні засади ресурсного підходу до професійної підготовки майбутнього вчителя : дис. ... д-ра пед. наук : спец. 13.00.04 – теор. і метод. проф. осв. / С. О. Микитюк ; Терноп. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. Тернопіль : [б. в.], 2013. 420 с.
54. Мойсеєнко Р.М. Активізація пізнавальної діяльності майбутніх фахівців засобами активних методів навчання в умовах університетської освіти. *Наукові записки. Серія «Педагогічні науки». Випуск 159.* 2017. С. 97–103.
55. Педагогіка та психологія : зб. наук. пр. Вип. 45 / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; за заг. ред. І. Ф. Прокопенка, В. І. Лозової. - Харків : Щедра садиба плюс, 2014. - 227 с.
56. Пісоцька М.Е., Кадашевич К.О. Розвиток ідеї індивідуалізації проблемного навчання учнів у вітчизняній педагогіці в 50-ті – 70-ті роки ХХ століття. *Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки.* 2021. № 1 (37). Ч. I. С. 28-34.
57. Пісоцька М.Е., Кадашевич К.О. Розвиток проблеми індивідуалізації навчання учнів у вітчизняній освіті в 60-ті-80-ті роки хх століття у межах проведення різноаспектних науково-педагогічних пошуків. *наукові записки кафедри педагогіки.* 2022. Випуск № 51. С.54-62. <https://doi.org/10.26565/2074-8167-2022-51-07>
58. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання.: науково-методичний посібник. За ред. О.І.Пометун. Київ : Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.
59. Про вищу освіту : Закон України від 01 липня 2014 року № 1556-VII. Вища освіта. Інформаційно-аналітичний портал про вищу освіту в Україні и за кордоном. URL: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu>

60. Прокопенко І.Ф., Євдокимов В.Ф., Лозова В.І. Педагогічні технології в підготовці вчителів : навч. посіб.; НАПН України, Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; за ред. І. Ф. Прокопенка. Харків : [б. в.], 2018. 454 с.
61. Рибалко Л. С. Акмеологічні засади професійно-педагогічної самореалізації майбутнього вчителя : дис. ... д-ра пед. наук : спец. 13.00.04 – теор. і метод. проф. осв. / Л. С. Рибалко ; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків : [б. в.], 2008. 457 с.
- Сисоєва С.О. Технології педагогічної творчості в системі освітніх технологій. *Освітні технології у школі та вузі (До 210-річчя заснування м. Миколаєва) : Матеріали науково-практичної конференції 23 – 26 вересня 1997 р.* Київ : ІЗМН, 1998. С. 287 – 293.
62. Сізов В.В., Шевяков О.В., Славська Я.А. Педагогічні імплікації культурно-історичної теорії Л. Виготського. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика* 1(103)-2022. С. 233-246. <https://doi.org/10.33216/2220-6310-2022-103-1-233-246>
63. Становлення системи базових знань з педагогіки в історії вітчизняної та зарубіжної педагогіки. *Професійна педагогічна освіта: становлення і розвиток педагогічного знання : монографія / за ред. проф. О.А. Дубасенюк.* Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2014. С. 44 - 107.
64. Тарнопольський О. Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти : навч. посіб. Київ : Інкос, 2006. 248 с.
65. Терещук Г. Індивідуалізація навчання в контексті ідеї концепції нової української школи. *Наукові записки. Серія: педагогіка.* 2017. № 2. С. 6-16.
66. Терлецька О. Вибір активних методів навчання в навчально-пізнавальній діяльності підлітків. *Людинознавчі студії. випуск двадцять дев'ятий. Педагогіка.* 2014. С.193-200.

67. Філософія. Навчальний посібник. За ред. С. В. Сторожук. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2017. 296 с.
68. Філософський енциклопедичний словник / гол.ред. В. І. Шинкарук та ін.. Київ: Абрис, 2002. 742 с.
69. Хмельницька О. С. Педагогіка. Історія педагогіки: *навчально-методичний посібник. Переяслав (Київ. обл.): Домбровська Я.М., 2021. 222 с.*
70. Шапар В. Б. Сучасний тлумачний психологічний словник. Харків: Прапор, 2007. 640 с.
71. Шелестова Л. В Індивідуалізація навчання: аналіз трактовок понять. *XXVI Міжнародна науково-практична конференція «Problems of science and practice, tasks and ways to solve them», 5-8 липня 2022 р., Гельсінкі, Фінляндія. С. 268-271.*
72. Шуть М. М. Формування творчих умінь молодших школярів засобами музичних ігор у навчальному процесі : *дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.09 – теор. навч. / М. М. Шуть ; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків : [б. в.], 2010. 238 с.*

ДОДАТКИ

Урок №3.

Тема уроку: Правила сервірування столу та поведінки за столом.

Мета:

- Практична: вдосконалювати навички аудіювання та читання; визначати корисну інформацію з адекватним розумінням;
- Освітня: поглибити знання про вживання наказових речень;
- Розвиваюча: розвивати мовну здогадку та навички аудіювання в текстах з невеликою кількістю невідомих слів; розвивати уяву в рольових іграх;
- Виховна: виховувати культуру поведінки за столом та етикет.

Обладнання: столові прибори та фартух для рольової гри "Офіціант"; текст для аудіювання № 16; набір прислів'їв, поділений навпіл; відеокліп пісні "If you are happy".

Тип уроку: комбінований.

Хід уроку.

I. Початок уроку. Організаційний момент.

1. Організація класу. Привітання. Введення в іншомовну атмосферу.

Hello. It's great to see you all cheerful and in a good mood.

Did you enjoy your rest during the break? Are you ready to start your studies?

2. Мовна розминка. Робота в групах: кожен учень бере вирізану частину прислів'я, знаходить собі пару і записує прислів'я на дошці.

- If you are really hungry / whatever you eat tastes good;
- A watched pot / never boils;
- Half a loaf of bread / is better than no bread at all;
- Taste is incalculable;
- Too many cooks / spoil the soup;
- Never fry a fish / before it is caught;
- An apple a day keeps the doctor away;
- Hunger / is like a hunter.

3. Перевірка домашнього завдання: 2-3 учні зачитують рецепти своїх улюблених страв. Питання до решти учнів:

What recipe did you like best of all? Would you like to try this dish?

II. Основна частина уроку.

1. Повідомлення теми уроку. Мотивація навчальної діяльності.

Сценка «A strange guest»:

One day I invited this boy to have dinner in my house. He was so strange! Look how he behaved.

(учень, підготовлений напередодні, сидить за столом, навмисне порушуючи загальноприйняті правила. На зауваження реагує: "Really? I didn't know that!")

Do you think, it is important to know the rule of table manners?

So, the topic of our lesson is... Right, "Table Manners".

2. Прочитайте вправу, щоб вивчити правила сервірування столу. Виконайте роль "офіціанта": один з учнів сервірує стіл під керівництвом "досвідченого офіціанта".

3. Тренування навичок перекладу: Прочитайте та перекладіть текст у вправі.

4. Фізична вправа: увімкніть пісню "If you're happy" та повторіть рухи у відеокліпі.

5. Тренування навичок читання: визначення інформації. Самостійна робота: прочитайте правила поведінки, записані на таблиці, і визначте, які з них прийнятні в Україні. Один учасник групи зачитує вибране правило. Інші студенти доповнюють його за необхідності.

6. Закріплення. Розвиток навичок аудіювання та письма. Прослухайте текст з уроку 16, а потім виконайте вправу з уроку 5.

III. Закінчення уроку.

1. Домашнє завдання.

Вправа 6 сторінка 29.

2. Підсумок уроку. Оцінювання учнів.

It's all for today. I'm sure, now you can eat your food like ladies and gentlemen. And your marks for today are... .

Урок № 4.

Тема уроку: У ресторані.

Мета:

- Практична: навчити вживати лексику уроку у комунікативно орієнтованих ситуаціях, формувати творчу активність за допомогою індивідуальних завдань;
- Освітня :розширити мовний запас учнів, тренувати у виконанні умовно-комунікативних та комунікативних вправ;
- Розвиваюча: розвивати мовну здогадку, здатність порівнювати мовні явища;
- Виховна: виховувати культуру спілкування та поведінку в громадських місцях.

Обладнання: запис пісеньки на дошці, лексичні картки, текст для аудіювання №17, картки з словами – назвами продуктів для лото, караоке пісні «If you are happy».

Тип уроку: комбінований.

Хід уроку.

I. Початок уроку. Організаційний момент.

1. Організація класу. Привітання. Введення в іншомовну атмосферу.
Hello. How are you today? How are you? Winter is coming soon and it's very cold outside. What do you like to do in such weather? I know another way to have fun, and that is to learn English! I promise you some interesting lessons, so let's get started.

2. Мовна розминка. Вивчення пісеньки «Help your mother».

Help your mother lay the table,

Put the plates, and forks, and spoons.

Help your mother lay the table

Every afternoon.

Вибіркова перевірка домашнього завдання.

II. Основна частина уроку.

1. Повідомлення теми та мети уроку.

Today we shall learn an unusual topic. Do you often go to the cafe' or a restaurant? Yes, it is too expensive. But why shouldn't you open your own café' today and here? You don't know how to do it? I think, I can help you.

2. Актуалізація лексики.

- Гра «Лексичне лото»: учні розбиваються на групи власників кав'ярень, які отримують назви: «Funny Vegetables», «Fruit Basket», «Our Cow», «Tasty Meat». Учитель роздає індивідуальні картки з назвами різних продуктів. Учні забирають картки відповідно назви своєї кав'ярні. Виграє той, хто першим збере 5 карток.

- Word Lotto: Students are divided into groups as coffee shop owners and given names: 'funny vegetables', 'fruit basket', 'our cow', 'delicious meat'. Teachers distribute cards with the names of different foods. Students take the card corresponding to the name of their coffee shop. The first one to collect five cards wins.

1. cucumber, potato, carrot, tomato, cabbage;
2. watermelon, peach, apple, orange, strawberry;
3. cheese, butter, yogurt, milk, cream
4. Pork, beef, chicken, turkey, lamb.

- Формування навичок письма. Виконання вправи, підібрати відповідні слова для утворення словосполучень у діаграмі.

3. Введення слів до теми «Меню». Вправа 13 ст. 52 підручника: дібрати визначення до слів, користуючись методом виключення. Розбити назви страв за їх місцем у меню.

4. Формування навичок творчого діалогічного мовлення. Вправа 14 ст. 53 підручника: з'єднати частини діалогу у кав'ярні.
5. Розвиток навичок аудіювання. Прослуховування діалогів з метою заповнення таблиці вправи 9 ст. 31.
6. Фізкультхвилинка. Виконання пісні «If you are happy».
7. Робота у парах. Рольова гра «Наша кав'ярня»: Придумати назву та меню для своєї кав'ярні. Прорекламувати свій заклад з опорою на речення, записані на дошці:
8. Закріплення.
 - Вправа 8 ст.31 : виправити помилки у меню;
 - Скласти речення із розрізаних частинок (вчитель кожному роздає розрізані індивідуальні речення).

III. Закінчення уроку.

1. Підсумок уроку. Оцінювання учнів.

We had a very busy lesson. Did you enjoy it? Well, dear business boys and girls, you get following marks:...

2. Домашнє завдання.

Вправа 10 ст.32 РЗ, вправа 16 ст. 53 підручника.

Урок № 5.

Тема: Калорії. Поживні речовини.

Мета:

- Практична: навчити розповідати про корисні продукти харчування, порівнювати їх за різними критеріями, формувати виконання індивідуальних завдань на картках;
- Освітня: розширити знання учнів про корисні продукти харчування, здійснювати міжпредметні зв'язки;
- Розвиваюча: розвивати інтелектуальний рівень учнів;

- Виховна: виховувати свідоме прагнення вести здоровий спосіб життя.

Обладнання: таблиця калорій, аудіо запис Benny Benassy “Illusion” для проведення фізкультхвилинки, запис прислів'я “Don't live to eat, eat to live.” на дошці.

Тип уроку: урок застосування знань, умінь та навичок.

Хід уроку.

I. Початок уроку. Організаційний момент.

1. Організація класу. Привітання. Введення в іншомовну атмосферу.

Good morning, pupils. Glad to see you, healthy and wealthy, I believe. You'll have your lunch next break, won't you? Do you like meals in our school canteen?

2. Мовна розминка. Гра «Супермен»: записати у зошиті меню для «Starters», «Main courses», «Desserts» (час виконання – по 30 сек.). Читають свої записи учні, у яких найбільше слів, інші можуть їх доповнити. Перевіряється правильність запису.

Перевірка домашнього завдання: читання утворених речень вправі 10, вибір кав'ярні у вправі 16 підручника.

II. Основна частина уроку.

1. Повідомлення теми та мети уроку.

English always used to say: “Don't live to eat, eat to live”. Today we'll speak about things, important to our life and health.

Введення поняття «калорії»:

Tell me why do people eat? What food makes you feel good? What products you usually want to eat when you are very hungry? All these products give use energy. We use the word *calories* to say how much energy we can get from this or that thing. Different food can give us different amount of calories. Let's look through the table to see it.

Ознайомлення з таблицею вправи 17 ст.54 підручника. Підрахунок кількості калорій, яку споживають діти з солодощами та щоденними продуктами.

2. Введення понять «поживні речовини» - бесіда за питаннями:

- Your parents often say: "Drink milk! Don't eat lots of candies and chips!"
How do you think, why do they say so?
- Some models never eat sweets and buns. What are they afraid of?
- Food gives us only energy or something else?

3. Читання тексту з метою ознайомлення з назвами речовин, що входять у поняття «Поживні речовини» - вправа 18 ст.54: прочитати текст подумки та знайти еквіваленти до виділених слів. Проаналізувати малюнок вправи 19 ст.55 та назвати продукти, багаті на ті чи інші корисні речовини.

4. Формування навичок обробки отриманої інформації. Індивідуальна робота. Вправа 12 ст.33 РЗ: заповніть таблицю харчової цінності страв. Користуючись зразком речення на дошці зробіть власні висновки щодо харчової цінності своєї улюбленої страви.

My favourite food is borshch. It is really necessary to life, almost cheap and very tasty. This meal is very tasty and not very fattening.

Фізкультхвилинка. Виконання спортивних вправ під сучасну музику.

Hands up! Hands down! And jump, jump, jump!

Turn left! Turn right! And jump, jump, jump!

Put your hands into the air! And dance, dance, dance!

5. Закріплення. Розвиток навичок аудіювання тексту, що містить нову лексику. Вправа 11 ст.32 РЗ – заповнити пропуски у тексті відповідно до TS 18.

III. Закінчення уроку.

1. Домашнє завдання.

Вправа 13 ст.33 РЗ. Придумати свій комплекс вправ, щоб виступити на наступному уроці у ролі фітнес – інструктора.

2. Підсумок уроку. Оцінювання учнів.